

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maastoliikennelain ja erämaalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen keskeisenä tavoitteena on uudistaa maastoliikennelain moottorikelkkailureitissäännökset. Tarkoituksena on saada erityyppiset moottorikelkkailureitit laissa määritellyn suunnittelumenettelyn piiriin. Tällä turvattaisiin eri etutahojen osallistuminen ja vaikuttaminen toteuttamistavasta riippumatta. Moottorikelkkailureitit olisivat teitä ja niillä noudatettaisiin siten tieliikennelakia. Moottorikelkkailureitit voisivat olla yleisiä tai yksityisiä. Moottorikelkkailureitit olisivat edelleenkin voimassa vain lumipeitteen aikana.

L-luokan korittomien nelipyöräisten ajoneuvojen ja vastaavien maastoon tarkoitettujen ajoneuvojen, ns. "mönkijöiden" määrän ja käytön ennustetaan voimakkaasti lisääntyvän lähitulevaisuudessa. Näiden ajoneuvojen käyttö maastossa pyritään ohjaamaan reiteille. Sen vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että voitaisiin perustaa laissa määriteltyä menettelyä noudattaen maastoliikennereittejä maastoliikenteeseen tarkoitettujen ajoneuvojen käyttöä varten. Maastoliikennereitit voisivat olla yleisiä tai yksityisiä. Maastoliikennereitit olisivat moottorikelkkailureiteistä poiketen maastoa.

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamismenettelyä selkeytetään

vastaamaan muuta uudempaa ympäristölainsäädäntöä. Reittisuunnitelmien hyväksyminen ehdotetaan siirrettäväksi kunnalliselta viranomaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Maastoliikennerajoitusten ja kieltojen merkintävelvollisuus ehdotetaan siirrettäväksi valtiolta kunnille. Kehittämällä reittisuunnitelman sisältöä ja suunnitelman hyväksymisen työnjakoa, pyritään luomaan paremmat edellytykset myös maastoliikenteen turvallisuudelle ja valvonnalle.

Maastoliikenteen ikärajaan ehdotetaan joustavuutta, niin että vaatimukset vastaisivat nykyistä paremmin mm. maa- ja metsätalouden käytännön tarpeita. Ikärajojen tarkistuksien yhteydessä pyritään varmistamaan samalla turvallinen ja asianmukainen maastojoneuvojen käyttö.

Kilpailuihin ja harjoituksiin myönnettävien lupien harkintaperusteita uudistetaan vastaamaan uudempaa ympäristönsuojelulainsäädäntöä.

Esitykseen liittyy erämaalain muutos, jossa moottorikelkkailu- ja maastoliikennereittien perustamissäännökset siirrettäisiin maastoliikennelaista erämaalakiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Teiden ulkopuolella maastossa ja jääpeitteisellä vesialueella moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen on maastoliikennettä. Sitä maastoliikennettä ovat mm. moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tehtävät metsä- ja maatalouden työt maastossa, moottorikelkkailu, maastoajoneuvoliikenne ja jäällä tapahtuva liikenne jääteiden ulkopuolella. Myös moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköinti maastoon on maastoliikennettä. Maastoliikenne maa-alueella on maanomistajan luvanvaraista. Jääpeitteisellä vesialueella ajaminen on yleiskäyttöoikeutta.

Maastoliikennettä on säännelty vuodesta 1977, jolloin annettiin laki moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytön rajoittamisesta. Tällöin säädettiin, että maastoliikenne maa-alueella ei ole jokamiehenoikeutta ja että maastoliikenne vaatii maanomistajan tai haltijan luvan ja että viranomaiset voivat rajoittaa haitallista maastoliikennettä. Laissa oli yhdeksän pykälää. Vuonna 1991 säädettiin uusi maastoliikennelaki. Silloin sisällytettiin lakiin säännökset moottorikelkkailureiteistä, ajoneuvotyyppiä koskevat kiellot ja rajoitukset tulivat mahdollisiksi, kilpailut ja harjoitukset tulivat luvanvaraisiksi, säädettiin yleisestä ajajan ikävaatimuksesta ja asetuksella annettiin yleinen nopeusrajoitus. Vuonna 1995 säädettiin jälleen uusi maastoliikennelaki, jolloin lain piiriin tuli jääpeitteiset vesialueet, reittien pitäjien vastuuta lievennettiin ja yksityinen tuli myös mahdolliseksi reitin pitäjätahoksi. Poliisin ja kunnallisen pysäköinninvalvojan toimintavaltuuksia parannettiin. Ajajan ikävaatimusta muutettiin. Vuonna 1996 moottorikelkat tulivat rekisteröintivelvollisiksi.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttöä maastossa ja moottorikelkkailureitillä säännellään maastoliikennelaille (1710/1995) ja maastoliikenneasetuksella (10/1996). Lain

tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä saattaa aiheutua ja lisätä liikenneturvallisuutta. Laki ei koske ilma-alueita eikä vesikulkuneuvoja. Maastolla tarkoitetaan maa-alueita ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottorijoneuvo-, kisko- ja ilmaliikenteeseen.

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen maastossa maa-alueella on pääsääntöisesti maan omistajan tai haltijan luvanvaraista. Jääpeitteisellä vesialueella ajaminen on yleiskäyttöoikeutta. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa kuljetettaessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on käytettävä siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistöille ja luontaiselinkeinoille sekä tarpeettoman häiriön aiheuttamista asutukselle ja muulle ympäristölle.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt. Ikävaatimus ei koske yleiseltä liikenteeltä eristettyjä alueita. Valtioneuvosto voi kieltää erityisen huomattavaa haittaa aiheuttavan ajoneuvon maastossa käytön tai rajoittaa sitä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi maastoliikenteen haittojen estämiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella ja jääpeitteisellä vesialueella. Rajoitusalueen merkitseminen kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jollei päätöksessä ole muuta määrätty. Suomen ympäristökeskuksen maasto- ja vesiliikennerajoitusrekisterin mukaan maastoliikenteen rajoituksia on 265 ja niiden yhteenlaskettu pinta-ala on 67247 ha. Eniten maastoliikenteen rajoituksia on Uudellamaalla ja Pirkanmaalla.

Laissa säädetyllä tavalla voidaan perustaa yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastosta merkitsemällä erotetulla reitillä (moottorikelkkailureitti) lumipeitteen aikaan. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain tarkoittama tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Erämaa-alueelle voidaan perustaa moottorikelkkailureitti päättä-

mällä siitä alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Reitin pitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio tai yhteisö taikka elinkeinonharjoittaja. Reitin pitäjän hyväksyy kunta päättäessään reittisuunnitelmasta.

Reitin perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma, jonka hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella. Moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa, jos sen käyttämisestä aiheutuisi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinoille, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle huomattavaa haittaa. Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa ilman maa-alueen tai vesialueen omistajan tai haltijan suostumusta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi. Reitin pitäjän pyynnöstä sopimukseen perustuva reitti voidaan merkitä kiinteistörekisteriin. Tällöin on kuitenkin tehtävä reittitoimitus mm. reitin sijainnin määrittelemiseksi.

Reitin pitäjän tehtävänä on huolehtia siitä, että moottorikelkkailureitti on vuosittain käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa ja että reitin varrelle tällöin sijoitetaan reitin kulkua ja liikennettä olennaisesti vaarantavia paikkoja osoittavat sekä muut tarpeelliset liikennemerkit. Reitin pitäjä ei ole velvollinen korvaamaan reitin käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle reitin käyttämisestä aiheutuvaa vahinkoa, jollei vahinko ole tapahtunut reitin pitäjän huolimattomuudesta tai tahallisuudesta.

Metsätiellä saa ajaa moottorikelkalla lumipeitteen aikana, jos tien pitäjä on sulkenut tien muiden moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikenteeltä.

Maastoliikennelaissa on säädökset maastoliikenne- ja pysäköintivirhemaksusta. Laissa on myös säädetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen erityisluvasta liikuntarajoitteen henkilön poiketa lain 4 tai 8 §:ssä säädetystä kiellosta tai rajoituksesta.

Yleisestä nopeusrajoituksesta on säädetty asetuksella. Suurin sallittu nopeus maastossa maa-alueella on 60km/h ja jääpeitteisellä ve-

sialueella 80 km/h. Jos ajoneuvoon on kytketty perävaunu, jossa on henkilöitä, suurin sallittu nopeus on 40 km/h.

Maastoliikennelain mukaisesti moottorikäyttöisten ajoneuvojen kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupavollisuus koskee maaston määritelmän mukaisesti myös jääpeitteisiä vesialueita.

Lain toimeenpanon ja noudattamisen ylin valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle ja toimialueillaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja kunnassa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos. Metsähallitus on valvonut maastoliikennettä hallinnassa olevilla alueillaan. Yleinen tuoteturvallisuussääntely sekä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) KuTul:n noudattamista valvovat Tukes, aluehallintovirastot ja kuntien valvontaviranomaiset.

2.2 Maastojoneuvojen määrä, käyttö ja ympäristövaikutukset

Ajoneuvot on määritelty ajoneuvolaissa. Maastokelpoisia ajoneuvoja ovat muun muassa moottorikelkat, korittomat nelipyörät (L7e), kevyet nelipyörät (L6 e) ja erityiset maastojoneuvot kuten ns. mönkijät. Maastokelpoisia ajoneuvoja ovat lisäksi traktorit, eräät moottoripyörätyypit ja eräät moottorityökoneet, eräät henkilö- ja kuorma-autot ja puolustusvoimien maastokelpoinen kalusto. Moottorikelkkoja on rekisterissä 115.399 ja liikenteessä 103.264 vuonna 2009. Kevyitä nelipyöriä 5.892 (sisältäen ns. mopootot), traktorimönkijöitä 655 ja nelipyöriä 13.905 vuonna 2009. Rekisteröimättömiä mönkijöitä on eräiden arvioiden mukaan noin 60.000 – 70.000. Traktoreita on rekisterissä 365.888.

Maa- ja metsätalouden yhteydessä on paljon välttämätöntä maastoliikennettä. Pelto- ja metsätyöt on pääosin luettava maastoliikenteeksi. Valtaosa moottorikelkkaliikenteestä on vapaa-ajan liikennettä ja siten sillä on erityistä merkitystä matkailuelinkeinolle ja luonnon virkistyskäytölle. Noin neljä kymmenestä moottorikelkasta on rekisteröity

Pohjois-Suomeen. Uusia moottorikelkkoja rekisteröidään vuosittain noin 5000.

Pohjois-Suomessa moottorikelkkailu on saavuttanut matkailussa tärkeän sijan. Kelkoilla on merkitystä erityisesti ohjelmapalveluyritysten toiminnassa. Ammattikäytössä moottorikelkka on korvaamaton erityisesti poronhoidossa, mutta se on tärkeä myös kalastajille ja monille pienimuotoisen metsätalouden harjoittajalle. Huomattava osa moottorikelkkailusta on yksittäisten kelkanomistajien kotinsa tai loma-asunnon lähellä tapahtuvaa vapaa-ajan harrastusajelua. Kuudesosa ajaa alle 200 km vuodessa. Suurin ryhmä ajaa yli 200 km, mutta alle 1000 km vuodessa. Kolmasosa ajaa yli 1000 km vuodessa. Yli puolet käyttää polttoaineeseen alle 300 euroa vuodessa. Kelkkailukauden pituus vaihtelee Suomen eri ilmastovyöhykkeillä. Se voi olla pohjoisessa Suomessa 5 kuukautta.

Kolmannes moottorikelkoista on urheilukelkkoja, kolmannes hyötykelkkoja ja kolmannes retkeilykelkkoja. Urheilukelkoilla ei voi käytännössä ajaa reittien ulkopuolella umpilumessa. Jääpeitteinen vesialue on yleisin ajoalue. Seuraavaksi eniten ajetaan omalla maalla ja toisen maalla luvalla. Maastoliikenteen keskeisimpänä ohjauskeinona on ollut liikenteen ohjaaminen reiteille.

Moottorikelkkailu-uria ja reittejä on rakennettu noin 20.000 kilometriä. Noin 4000 km väylistä on perustettu maastoliikennelain mukaisina reiteinä. Näistä Lapissa on 3000 km. Moottorikelkkauria Lapissa on noin 5000 km. Ympäristöministeriön vuonna 2008 teettämän valtakunnallisen moottorikelkkailuväyläselvityksen perusteella voidaan arvioida, että valtakunnallisen, maakuntia yhdistävän reitistön tarve olisi noin 7.500 kilometriä. Tästä väylästä on noin 80 prosenttia valmiina.

Moottorikelkkailun merkittävin ympäristövaikutus on melu, koska se tapahtuu hiljaiseksi odotetuilla alueilla liikenteen väylien ulkopuolella. Meluun voidaan kuitenkin vaikuttaa nopeuksia laskemalla ja reittien sijoittelulla. Moottorikelkkojen päästöt ovat merkittäviä ajosuoritteeseen nähden. Kelkkakanta on melkoisen vanhaa ja niissä on siten valtaosin vanhanaikaisia kaksitahtisia moottoreita. Uudet moottorikelkat ovat yhä laajem-

massa määrin varustettu nykyaikaisilla kaksitai nelitahtisilla moottoreilla, jotka vastaavat ominaispäästöiltään niitä vaatimuksia, joita tie- ja vesiliikenteelle asetetaan. Koska moottorikelkkailua harjoitetaan vain lumipeitteen aikana, vaikutukset maaperään ja vesistöihin ovat vähäisiä.

Lumettomana aikana maastossa liikutaan muun muassa moottoripyörillä, mopoilla, mönkijöillä, traktoreilla ja maastoautoilla. Koska maastossa maa-alueella moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen on luvanvaraisista, rajoittuu ajaminen niihin alueisiin, joiden käyttöön on saatu lupa. Tieliikennekäyttöön rekisteröimättömillä maastoajoneuvoilla tiellä ajaminen on kielletty lukuun ottamatta maastoajoneuvon tilapäistä käyttöä tiellä. Kilpailuihin ja harjoituksiin tulee lisäksi olla kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa tai ympäristölupa.

Maastoliikenteen liikennesuorite kilometreinä tai tonneina on vähäinen verrattuna mm. yksityisten teiden liikennesuoritteeseen. Yksityisten teiden liikennesuorite on puolestaan noin kaksi prosenttia yleisten teiden liikennesuoritteesta.

2.3 Maastoliikenteen sääntelyn ongelmia

Nykyisen voimassa olevan maastoliikennelain säätämisen jälkeen on markkinoille tullut kokonaan uusi ajoneuvoryhmä; L-luokan nelipyörät, kevyet nelipyörät ja vastaavat rekisteröimättömät maastokäyttöön tarkoitetut ajoneuvot ns. mönkijät. Mainitut ajoneuvot ovat saavuttaneet kasvavaa suosiota monikäyttöisyytensä, suhteellisen edullisuutensa ja helppokäyttöisyytensä ansiosta. Mönkijöiden määrän arvioidaan kasvavan, jos lumipeitteen määrä nykyisestään vähenee. Mönkijöitä arvioidaan olevan noin 80.000 vuonna 2010. Mönkijäreittejä on jonkin verran perustettu. Mönkijäreittien oikeudellinen luonne on epäselvä, jonka vuoksi reitit tulisikin laissa määritellä. Koska myös sulan maan maastoliikennettä täytyisi saada ohjattua reiteille, tulisi laissa olla menettely myös sulan maan reittien perustamiselle moottorikelkkailureittien tapaan.

Ikävaatimuksen soveltamisen kannalta yleiseltä liikenteeltä eristetyin alueen määrittely on ollut epäselvä. Ovatko esimerkiksi

pihat ja muut erityiseen käyttöön otetut alueet eristettyjä vai eivät? Liikennevahinkolautakunnan soveltamisohjeessa 2/2007 todetaan, että alueen eristäminen tulee tehdä niin tehokkaasti, ettei alueelle voi päästä muuta liikennettä, joiksi katsotaan myös kevyt liikenne eli jalankulkijat ja pyöräilijät.

Pellot ja tilakeskukset ovat pääosin maastoa. Nykyinen ehdoton 15 vuoden ikävaatimus ei vastaa maaseutuväestön käsityksiä sopivaksi ikävaatimukseksi mm. peltotöissä. Ikävaatimus on ollut ongelmallinen myös tiettyissä matkailupalveluissa. Nuorille tuotetaan soveltuvia ajoneuvoja lumessa ja maastossa ajamiseen. Näiden ajoneuvojen käyttöä koskevia vaatimuksia tulisi täsmentää. Alueiden ja ajoneuvojen määrittelytarvetta liikenteen valvonnan kannalta on tarpeen selkeyttää.

Merkittävin sääntelyn ongelma liittyy moottorikelkkauriin ja reitteihin. Moottorikelkkailu-urat ovat usein samanlaisia kuin moottorikelkkailureititkin. Ura on maastoa ja reitti on tieliikennelain tarkoittamaa tietä. Tiellä vaaditaan ajokorttia, maastossa ei. Reitti on tarkoitettu yleistä liikennetarvetta varten. Ura voi olla sen sijaan perustettu yksityistä tarvetta varten. Ura voidaan perustaa sopimalla maanomistajan kanssa eikä kolmatta osapuolta tarvitse nykyisin ottaa huomioon. Reitin perustamiseksi sen sijaan vaaditaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymä suunnitelma, jonka hyväksyminen edellyttää tiettyjä vaatimuksia ympäristön ja turvallisuuden suhteen. Kolmas osapuoli tulee ottaa huomioon suunnitelmassa. Kunta vahvistaa reitin pitäjän. Reitti voidaan perustaa joko reittitoimituksella tai sopimalla. Maastoliikenteen sääntelyn eräs ongelma on, ettei kunnalliselle ympäristönsuojeluviranomaiselle synny riittävää kokemusta menettelyistä, jos soveltamistilanteita on harvoin ja vähän. Reitit ovat usein ylikunnallisia. Moottorikelkkailureittejä on perustettu vähän verrattuna moottorikelkkailu-uriin. Lain tarkoittama menettely on koettu hankalaksi ja turhaksi, koska reiteistä on voitu uran perustamisen kautta sopia muutoin.

Voimassa olevan maastoliikennelain mukaisen moottorikelkkailureittisuunnitelman vahvistamismenettely ja maastossa tapahtuviin harjoituksiin ja kilpailuihin liittyvä lupaharkinta on jättänyt hankkeisiin ryhtyvän oi-

keudet epäselväksi sen seikan suhteen, perustuuko lupapäätös tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin vai oikeusharkintaan.

Lisääntyneen maastoliikenteen myötä, myös maastoliikenteen onnettomuuskehitys on ollut noususuuntainen koko 2000-luvun. Tutkijalautakunnat ovat tutkineet 2000-luvulla 27 mönkijäonnettomuutta, joissa menehtyi 13 kuljettajaa ja vammautui 12 kuljettajaa sekä 5 matkustajaa. Suuremmilla ajonopeuksilla ajettujen suistumisonnettomuudet ovat tapahtuneet pääsääntöisesti sorapintaisilla maanteilla tai pikkuteilla. Rauhallisemmilla ajonopeuksilla tapahtuneet onnettomuudet ovat vastaavasti tapahtuneet vaikeissa maastoajo-olosuhteissa, kuten metsien tai soraomonttujen jyrkissä rinteissä. Mönkijäonnettomuuksissa osatekijänä on ollut tietämättömyys ajoneuvon ominaisuuksista tai selkeä piittaamattomuus omasta turvallisuudesta. Vain joka neljännellä oli kypärä oikein kiinnitettynä päässä. Puolet kuljettajista (14) ajoi onnettomuuden juovuksissa. Liikennevakuutuksista korvattiin vuonna 2008 52 vahinkotapausta. Vakuutusvelvollisuus koskee kaikkia mönkijöitä.

Vuosien 1996–2009 aikana tapahtuneissa moottorikelkkaonnettomuuksissa on kuollut 169 henkilöä. Jääalueella moottorikelkkaonnettomuuksissa on kuollut 114 henkilöä (68 %) ja tiellä tapahtuneissa kelkkaonnettomuuksissa 32 henkilöä (20 %). Moottorikelkkauralla on kuollut seitsemän ja moottorikelkkareitillä kaksi henkilöä. Törmäyksissä rantapuihin ja muihin esteisiin kuoli 24 henkilöä. Jääalueella kuolleista 65 % oli alkoholin vaikutuksen alaisena. Muualla maastossa on kuollut 14 henkilöä. Vuonna 2009 tiealueella ei tapahtunut yhtään kuolemaan johtanutta kuolemaan johtanutta moottorikelkkaonnettomuutta.

Reittejä perustamalla kelkkailijat voidaan ohjata pois muun muassa petollisilta jääalueilta. Reittiverkosto antaa myös pelastustehävissä oleville mahdollisuuden varautua ennalta onnettomuuksiin. Moottorikelkkareitit ovat osoittautuneet turvallisiksi kelkkailijoille.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on uudistaa maastoliikennelakia siten, että maastoliikennelaki kattaisi nykyistä paremmin maastoliikenteen sääntelyn ja järjestämisen tarpeet. Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta, parantaa ympäristönsuojelua, lisätä viranomaisten osaamista sekä parantaa kansalaisten osallistumista ja oikeusturvaa. Tarkoituksena on myös parantaa reitti- ja ratahankkeista vastaavien oikeusturvaa. Lakiuudistus ei vaikuta maanomistajan tai haltijan lähtökohtaiseen oikeuteen päättää maastoliikenteestään mailaan.

Maastoliikennelakia esitetään uudistettavaksi siten, että siinä säädettäisiin myös sulan maan aikana käytettävistä maastoliikennereiteistä.

Voimassa olevalla maastoliikennelaila on säädetty, että moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt. Ikävaatimus ei koske yleiseltä liikenteeltä eristettyjä alueita. Erityisesti maataloustöissä tämä ikärajavaatimus on koettu ongelmaksi, eikä lakia ole tässä suhteessa noudatettu. On voitu ajatella, ettei ikävaatimus koskisi pelto-alueita ja tilakeskuksia, koska siellä on vähän muuta liikennettä. Ikävaatimus on ollut ongelmallinen ja hankalasti ymmärrettävä myös piha-alueilla ja matkailupalveluissa. Ikävaatimukseen esitetään joustoa, joskin 15 vuoden perusvaatimus säilytettäisiin ennallaan, koska se on samalla rikosoikeudellinen vastuukä. Ikävaatimuksesta voitaisiin poiketa tietyissä tapauksissa kuitenkin ainoastaan vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan riittävässä valvonnassa. Valvonnan kannalta hankalaa yleiseltä liikenteeltä eristetyin alueen määritelmää voitaisiin täsmentää. Pelto- ja piha-alueet olisivat jatkossa yksiselitteisesti maastoa. Näillä alueilla liikennettä varten rakennetut selvästi maastosta erottuvat väylät olisivat sitä vastoin teitä kuten tähänkin asti. Maa- ja metsätalousajoneuvojen ajourat eivät olisi teitä.

Alueellisten kieltojen ja rajoitusten määrittäminen kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Alueellisia kieltoja ja rajoituksia ei voisi enää antaa pelkästään yksi-

tyisen edun suojelemiseksi. Laki olisi siten verrannollinen vesiliikennelakiin, jonka nojalla ei voida yksittäisillä rajoituspäätöksillä suojella pelkästään yksityistä etua. Yksityisistä tarpeista (lähinnä ranta-asutus) lähtevät rajoitusesitykset jääpeitteisellä vesialueella rajoittaisivat vesien yleiskäyttöoikeutta. Maastossa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ajaminen on maanomistajan tai haltijan luvanvaraista (4 §). Häiritsevä ajaminen maastossa on kielletty (5 §). Häiritsevä ajaminen voi olla myös kotirauhan loukkausta tai naapurussuhdelain rikkomista. Siten ei ole tarpeen yksittäisissä tapauksissa ja yksityisen edun vuoksi määrätä yleisiä, kaikkia koskevia kieltoja tai rajoituksia. Yksittäisten tapauksen käsitteleminen kuormittaisi hallintoa ja mahdolliset kiellot tai rajoitukset edellyttäisivät valvontaa ja merkintää.

Alueellisen kiellon tai rajoituksen pääsääntöistä merkitsemisvelvollisuutta esitetään siirrettäväksi alueellisista ympäristökeskuksista kuntiin paikallisena täytäntöönpanotoimenpiteenä. Myös vesiliikennelaisissa alueellisten kieltojen ja rajoitusten merkitseminen on ensisijaisesti kuntien vastuulla.

Laissa säädettyjen menettelyiden noudattaminen moottorikelkkailureittien ja maastoliikennereittien perustamisessa tulisi pakolliseksi. Siten merkittävä osa nykyisistä sopimukseen perustuvista ns. moottorikelkkaurista muuttuisi siirtymäkauden jälkeen moottorikelkkailureiteiksi. Ympäristövaikutuksiltaan vähäiset ja vähäliikenteiset moottorikelkkaurat jäisivät lain sääntelyn ulkopuolelle. Tällä pyritään sääntelyn oikeasuhteisuuteen. Moottorikelkkailureitit ovat tieliikennelain tarkoittamia teitä, joilla on noudatettava tieliikennelain liikennesääntöjä sekä kuljettajaa ja ajoneuvoja koskevia määräyksiä. Laissa määrättyllä perustamismenettelyllä on mahdollista varmistaa myös kolmannen osapuolen etu samoin kuin myös yleinen etu. Moottorikelkkailureitti on voimassa vain lumipeitteen aikana.

Moottorikelkkailureitin perustamismenettelystä erämaa-alueelle ehdotetaan säädettävän erämaalaissa.

Maastoliikennelaisissa määriteltäisiin moottorikelkkailureitin lisäksi nyt myös muiden moottorikäyttöisten maastoajoneuvojen liikennettä varten tarkoitettu reitti, joka nimet-

täisiin maastoliikennereitiksi. Tarkoituksena on saada maastoliikennereittien toteuttaminen laissa määritellyn suunnittelumenettelyn piiriin. Siten eri tahojen vaikuttamismahdollisuus turvattaisiin paremmin. Reitti voisi olla voimassa ympäri vuoden. Moottorikelkkailureitillä noudatetaan tieliikennelain liikennesääntöjä. Moottorikelkkailureiteistä poiketen maastoliikennereitti olisi maastoa, ja sillä noudatettaisiin maastoliikennelain liikennesääntöjä. Koska maastoliikennelaissa ei ole yksityiskohtaisia liikenteen käyttäytymissääntöjä, laissa viitataan noudatettavaksi tieliikennelain yleisiä käyttäytymissääntöjä, kuten ajaminen reitin oikeaa reunaa ja riittävän etäisyyden pitäminen edellä ajavaan. Sääntösten rikkominen olisi rangaistavaa 5 §:ssä säädetyn huolellisuus- ja varovaisuusvelvollisuuden noudattamatta jättämisenä. Reitin suunnittelu ja perustamisen yhteydessä voitaisiin parhaiten arvioida myös reitin liikenneturvallisuus. Maastoajoneuvojen käyttäminen tiellä on tieliikennelain mukaisesti pääsääntöisesti kiellettyä.

Koska moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti voitaisiin jatkossa perustaa sopimuksella mm. yksityistä käyttötarkoitusta varten, esitetään että reitin pitäjänä voisi kunnan, kuntayhtymän, valtion, yhteisön tai elinkeinon harjoittajan lisäksi toimia myös maanomistaja tai haltija. Reitti voisi olla yksityinen tai yleinen. Yleisen, rasitteena perustetun reitin käyttäminen olisi aina maksutonta. Yksityinen reitti voi olla maksullinen tai maksuton taikka yleisessä käytössä siten kuin reitin pitäjä päättää. Yksityisen reitin pitäjä voisi valita reitin käyttäjät (asiakkaat).

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseksi tulisi reitin pitäjän laatia reittisuunnitelma. Voimassaolevan lain mukaan reittisuunnitelman hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Reittisuunnitelman hyväksyminen esitetään siirrettäväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin, jotka jo muutoinkin ratkaisevat alueelliset maastoliikennerajoitukset ja kiellot. Kunnissa reittisuunnitelmien vahvistamistapauksia on ollut varsin vähän ja moottorikelkkailureittihankkeet ovat olleet pääosin ylikunnallisia. Keskittämällä hyväksymismenettelyä suurempiin yksiköihin, voidaan saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä

ja samalla hyväksymisen yhdenmukaisuus ja arviointiin liittyvä osaaminen lisääntyisi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa olisi käytettävissä myös aiempi tiepiireille keskitetty maastoliikenteen turvallisuutta koskeva osaaminen, jota voitaisiin hyödyntää osana reittien hyväksyntäpäätöksiä.

Reittisuunnitelma olisi hyväksyttävä, jos se täyttää laissa määrätyt vaatimukset. Reittihankkeeseen ryhtyvällä olisi siis lähtökohtaisesti oikeus reitin perustamiseen. Hyväksymisharkinta rinnastettaisiin siten esimerkiksi ympäristölupaharkintaan. Hyväksymismenettelyssä viranomaisella olisi kuitenkin oikeus asettaa ehtoja toiminnalle tai muuttaa suunnitelmaa, jos se on tarpeen laissa esitettyjen vaatimusten saavuttamiseksi.

Reittisuunnitelman hyväksymisen jälkeen perustamistapoja olisi kaksi. Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa suoraan sopimuksella maanomistajan kanssa tai se voidaan perustaa riippumatta maa- ja vesialueen omistajan suostumuksesta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa. Mahdolliset vahingot ja haitat olisi reitin pitäjän korvattava. Maastoliikennereitti voitaisiin perustaa vain sopimalla.

Sopimukseen perustuva reitti voitaisiin ottaa käyttöön kun reittisuunnitelma on saanut lain voiman. Tietyin edellytyksin toteuttamiseen voitaisiin ryhtyä muutoksenhausta huolimatta. Reittitoimitukseen perustuva reitti sen sijaan voitaisiin ottaa käyttöön, kun korvaukset on suoritettu ja reitti merkitty ja rakennettu maastoon. Reitin käyttöön ottamisesta päättäisi reitin pitäjä.

Reitin pitäjän tehtäviin ja vastuisiin ehdotetaan lisättäväksi reitin pitäjän oikeudet. Silloin, kun reitti on tarkoitettu yksityistä käyttötarkoitusta varten, olisi reitin pitäjällä oikeus määrätä reitin käyttötarkoituksesta ja reitin käyttäjistä. Yksityisen reitin käytöstä voitaisiin periä maksu. Käyttäjän valinta ei saisi kuitenkaan olla syrjivää. Käytön ohjaus koskisi lain soveltamisalan mukaisesti vain moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikennettä. Moottorikelkkailureitillä noudatetaan tieliikennelain liikennesääntöjä ja reiteillä on

voimassa samat liikkumismahdollisuudet ilman moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuin yleisillä ja yksityisillä teillä.

Reitin lakkauttamisen perusteita täsmennettäisiin siten, että yksityiseen käyttöön perustettu reitti lakkautetaan joko reitin pitäjän hakemuksesta tai viranomaisen toimesta, jos reitti ei täytä laissa määrättyjä perustamisedellytyksiä tai reittiä pidetään sopimuksen vastaisesti.

Rangaistussäännöksiin esitetään lisättäväksi ajoneuvon luovuttamiseen liittyvä valvontavollisuuden laiminlyönti sekä reitin perustamista ja kilpailuiden ja harjoitusten luvanvaraisuutta koskevien säästöjen rikkominen. Rangaistussäännöksiä täydennettäisiin toimenpiteistä luopumista koskevilla säännöksillä ja rikkomisen tai laiminlyönnin oikaisemista koskevilla säännöksillä.

Säännöksiä täydennettäisiin myös reittisuunnitelman esittämiseen velvoittamista ja virka-apua koskevilla säännöksillä.

Kilpailuihin ja harjoituksiin myönnettävän luvan myöntämisperusteita täsmennettäisiin siten, että lupa myönnettäisiin, jos rata täyttää laissa määrätty perustamisedellytykset.

4 Esityksen vaikutukset

Lain mukainen valvonta ja lain muut viranomaistehtävät pysyvät pääasiallisesti samoilla voimassa olevan lain tarkoittamilla viranomaisilla. Reittejä koskevat menettelyt siirtyisivät kunnilta valtion elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, eikä uudistuksesta aiheutuisi viranomaisille olennaisia lisäkustannuksia eikä se vaadi henkilöstölisäystä siirtymäkauden pituudesta johtuen. Alueellisten kieltojen ja rajoitusten määrän ei arvioida juurikaan lisääntyvän ja mahdolliset päätökset olisivat maksullisia. Moottorikelkkaurien muuttaminen moottorikelkkailureiteiksi siirtymäkauden aikana aiheuttaa työtä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa. Työmäärää on tarkoitus vähentää hyvällä ohjeistuksella. Tiedot alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voitaisiin ohjauksen tehostamiseksi osoittaa valtakunnallisiksi maastoliikenneviranomaisiksi. Lapin elinkeino-, li-

kenne- ja ympäristökeskuksessa on arvioitu lisätyömääräksi 0,25 henkilötyövuotta vuodessa noin 10 vuoden ajan. Sen jälkeen tapahtumia arvioidaan olevan vain muutamia vuodessa keskusta kohti. Reittisuunnitelman hyväksyminen olisi maksullista valtion maksuperustelain mukaisesti. Arvioitu maksun suuruus olisi 500 – 1000 euroa.

Kilpailu- ja harjoitteluratoja koskevat päätökset ratkaistaisiin kunnissa paikallisina kysymyksinä. Ratoja ja niihin liittyviä hakemuksia arvellaan olevan vain yksi tai muutamia kuntaa kohden.

Lain muutosehdotuksella ei ole tarkoitus puuttua olemassa olevassa maastoliikenne-laissa tarkoitettuun liikkumisoikeuteen. Maastoliikenne on voimassa olevan lain mukaisesti maanomistajan luvanvaraista ja eräitä maastoliikenneliikennetarpeita varten on poikkeuksia. Valtion mailla Metsähallitus on myöntänyt paikkakuntalaisille maastoliikennelupia tarpeellista liikkumista varten.

Esityksellä lisätään moottorikelkkailureiteihin ja maastoliikennereiteihin liittyvää vaikuttamista kolmannen osapuolen taholta ja samalla parannetaan hankkeesta vastaavan oikeusturvaa. Maastoliikenne pyritään säädöksillä keskittämään hyvin suunnitelluille väylille ja siten vähentämään mahdollisia liikenteen haittoja kuten vaikutuksia maaperälle ja melua. Lumipeitteisen ajan arvioidaan vähenevän erityisesti eteläisessä Suomessa. Sen johdosta esityksellä pyritään varautumaan myös sulan maan maastoliikenteen sääntelyyn.

Nykyinen maastoliikennelaki perustuu pitkälti ympäristönäkökulmien huomioimiseen. Nyt esitetyillä muutoksilla lisätään mahdollisuuksia edistää liikenneturvallisuutta osana

reittisuunnitelmien hyväksymistä ja reitille asetettuja ehtoja. Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten aiempi tiepiireille kuulunut liikenneturvallisuusosaaminen saatetaan näin hyväksyntäpäätösten kautta kytettyä reitin pitäjää sitoviksi turvallisuusnormeiksi. Reittejä perustamalla kelkkailijat ohjattaisiin jatkossa aiempaa enemmän pois jääalueilta, joilla onnettomuuksia sattuu. Maastoliikennereittien perustamisella on odotettavissa saatavan aikaan vastaavia turvallisuushyötyjä kuin on saatu moottorikelkkaliikenteen keskittämällä reiteille.

Ikärajojen selkiyttämällä erilaisille ajoneuvoille luotaisiin puitteet näiden ajoneuvojen valvotulle käytölle. Vastuita ja rangais-
tuksia täsmentämällä voitaisiin aiempaa pa-
remmin puuttua säädösten vastaiseen toimin-
taan. Lisääntyvä lapsille tarkoitettujen vapaa-
ajan ajoneuvojen valmistus on jo huomioitu
mm. mönkijöitä koskevassa standardissa.
Turvallisuuden varmistaminen edellyttää, et-
tä kuluttajille on jo hankinnan yhteydessä tar-
jolla yksiselitteistä tietoa siitä miten näitä
ajoneuvoja tulee säädösten mukaan käyttää ja
mitä seurauksia voi aiheutua velvollisuuksien
laiminlyönnistä.

Maastoliikennelain turvallisuuden kehittä-
miseen liittyy kuluttajakysymysten lisäksi
myös tieliikennelaila ja ajoneuvolaila sää-
deltyjä näkökulmia. Eri viranomaisten yhti-
teistyötä kehittämällä päästään aiempaa suu-
rempaan yhtenäisyyteen ja selkeyteen. Selvi-
tystyön alla on mm. suojakypärän käyttöä
koskevien säännösten yhtenäistäminen ja
maastomönkijöiden rekisteröinti.

5 Asian valmistelu

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on rat-
kaisussaan 15.11.2002 katsonut, että voimas-
sa oleva lainsäädäntö on mahdollistanut sen,
että virallisia moottorikelkkailureittejä käy-
tännössä vastaavia moottorikelkkauria on
voitu perustaa ilman maastoliikennelain mu-
kaista menettelyä eli ilman että kansalaisilla
olisi ollut lain mukainen mahdollisuus osal-
listua ja vaikuttaa päätöksentekoon. Apulais-
oikeusasiamies piti voimassa olevaa lainsää-
däntöä ja sen vakiintunutta tulkintakäytäntöä
ongelmallisena. Apulaisoikeusasiamies kat-
soi, että vallitsevan tilanteen muuttaminen
edellyttäisi lainsäädännöllisiä toimenpiteitä.
Apulaisoikeusasiamies saattoi esittämänsä
näkökohdat ympäristöministeriön ja maa- ja
metsätalousministeriön tietoon.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on ratkai-
sussaan 25.10.2005 ottanut kantaa maastolii-
kennelain uudistamistarpeeseen. Oikeuskans-
leri on katsonut, että moottorikelkkailu-urien
perustamisesta haittaa kärsivien oikeusturva
on jäänyt toteutumatta ja oikeudellisesti arve-
luttava tilanne on pitkittynyt. Oikeuskansleri
katsoi, että ympäristöministeriön tulisi tukea
esityksen valmistelua, ettei antaminen viiväs-

ty ainakaan voimavarojen vähäisyydestä joh-
tuen.

Ympäristöministeriö on valmistellut maas-
toliikennelain uudistamista tekemällä eräitä
maastoliikennettä koskevia perusselvityksiä.
Ympäristöministeriö on selvittänyt moottori-
kelkkailureittien rahoitusta (Maastoliikenne-
maksutyöryhmän mietintö 755/2005), moot-
torikelkkakannan käyttöä (Suomen ympäristö
53/2006), moottorikelkkailun melua (Suo-
men ympäristö 33/2007) ja moottorikelkka-
väylien tavoiteverkkoa (Ympäristöministeri-
ön raportteja 3/2009).

Lain valmistelua varten ympäristöministe-
riö on koonnut asiantuntijayhteysverkon, jos-
sa on mukana liikenne- ja viestintäministeriö,
puolustusministeriö, sosiaali- ja terveystoimi-
ministeriö, sisäasianministeriö, liikkuvan poliis-
in esikunta ja alayksiköitä, Pohjois-Savon
ympäristökeskus, Lapin ympäristökeskus,
Suomen Kuntaliitto, Metsähallitus, Liiken-
nevuokauskeskus, Suomen tieyhdistys ja
Ulkoilufoorumi. Lapin maastoliikennekysy-
myksiä on käsitelty erikseen Lapin ympäris-
tökeskuksen järjestämissä tilaisuuksissa.
Saamelaiskäräjien, porotalouden edustajien,
Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliiton ja
Suomen Luonnonsuojeluliiton kanssa on
neuvoteltu erikseen.

Esivalmistelun pohjalta lakiesitystä on
valmisteltu työryhmässä, jossa oli edustettu-
na ympäristöministeriö, oikeusministeriö, lii-
kenne- ja viestintäministeriö, sisäasianminis-
teriö/Liikkuva poliisi ja Suomen Kuntaliitto.
Työryhmän esityksestä on pyydetty lausun-
not 113 taholta. Lausunnot saatiin 35 taholta.
Lausuntojen pohjalta työryhmä viimeisteli
esityksensä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Maastoliikennelaki

1 luku Yleiset säännökset

1 § Lain tarkoitus Maastoliikennelain pääasiallinen tarkoitus pysyisi ennallaan. Lain tarkoituksen sisältöä tarkennettaisiin kuitenkin siten, että lain tarkoituksena mainittaisiin myös maastoliikenneolosuhteiden järjestäminen. Maastoliikenne pyritään ohjaamaan reiteille. Liikkumisen ohjaaminen reiteille on tärkeää turvallisuuden ja ympäristönsuojelun kannalta. Maastoliikennelailla jo nyt käytännössä järjestetään maastoliikenneolosuhteita mm. matkailun ja harrastuksen tarpeita varten.

2 § Soveltamisala Pykälän otsikko esitetään muutettavaksi niin, että se vastaisi paremmin pykälän sisältöä. Lain soveltamisala koskisi myös maastoliikennereittejä, jotka on tarkemmin määritelty lain 13 pykälässä. Siten olisi mahdollista perustaa reittejä myös muille maastoajoneuvoille kuin moottorikelkoille. Laki koskisi edelleen vain moottorikäyttöisten ajoneuvojen liikennettä. Vesikuluneuvoja koskevaa määritelmää esitetään täsmennettäväksi vastaamaan vesiliikennelain vastaavaa määritelmää.

3 § Määritelmät Pykälän 2) kohtaa esitetään täsmennettäväksi, koska lakiin esitetään mahdollisuutta perustaa maastoon maastoliikennereitti moottorikäyttöisille ajoneuvoille. Maastoliikenteeseen tarkoitettulla alueella tarkoitettaisiin maastoliikennereitteitä ja 30 §:n tarkoittamaa kilpailu- ja harjoittelualuetta. Tien ja maaston määritelmä ei muutu voimassa olevasta laista. Voimassa olevan maastoliikennelain soveltamisessa on kuitenkin jäänyt epäselväksi, ovatko tieliikennelain 2 §:n tien määrittelemään kuulumattomat tiet maastoliikennelain kannalta teitä vai maas-

toa. Tarkoituksena on, että kaikki alueet ovat joko tietä tai maastoa. Muita alueita ei ole. Tieliikennelain 2 §:n mukaan tiellä tarkoitetaan yleisnimityksenä yleistä ja yksityistä tietä, katuja, rakennuskaavatietä, moottorikelkailureittejä, toria sekä muuta yleiselle liikenteelle tarkoitettua tai yleisesti liikenteeseen käytettyä aluetta. Tämän lisäksi on myös muita teitä, jotka eivät myöskään siis ole maastoa. Omaksutun oikeuskäytännön mukaisesti muita teitä ovat tiet, joilla ei ole muuta kuin tiettyjen kiinteistöjen liikennettä. Näitä muita teitä ovat esimerkiksi yhdelle tai muutamalle kiinteistölle johtavat tiet, tilustiet, peltotiet ja metsätiet. Pihoilla olevat väylät ovat teitä. Maa- ja metsätalouden ajourat ja ajoneuvon jäljet maastossa eivät ole teitä vaan maastoa, koska niissä ei ole tehty tien perustamiseen liittyviä töitä, kuten pohjan tsaamista ja ojitusta. Pihat, pellot, metsät ja jääpeitteiset vesialueet ovat maastoa.

2 luku Maastoliikenteeseen liittyvät oikeudet ja rajoitukset

4 § Oikeus liikkua maastossa Luvun otsikkoa esitetään muutettavaksi siten, että se vastaa paremmin luvun sisältöä. Maanomistajan oikeudet sallia tai harjoittaa itse maastoliikennettä maillaan säilyisivät ennallaan. Kunnallinen pysäköinninvalvonta on todennut hinattavat ajoneuvot eli perävaunut ja hinattavat laitteet pysäköinnin valvonnan kannalta ongelmallisiksi. Selvyyden vuoksi ne rinnastettaisiin moottorikäyttöisiin ajoneuvoihin, jolloin hinattavien ajoneuvojen luvattomaan pysäyttämiseen ja pysäköintiin saataisiin kunnalliselle pysäköinninvalvonnalle selkeä puuttumisperuste. Puuttumisperuste muodostuisi myös maastoliikennerekommukselle.

Laki sotalaitokselle rauhanaikana annettavista luontaisuuksista annetun lain kumoamisesta (552/2007) tuli voimaan

1.1.2008. Nykyään puolustusvoimien oikeudesta käyttää tilapäisesti muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä säädetään puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 14 §:ssä, jonka mukaan puolustusvoimilla on oikeus tilapäisesti käyttää muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä, jos se on sotilaallisen harjoitustoiminnan tai puolustusvalmiuden kohottamisen kannalta välttämätöntä. Puolustusvoimien maastoliikennetarpeiden kannalta puolustusvoimista annetun lain 14 §:n mukainen menettely on ylimitoitettua ja monimutkaista. Siksi ehdotetaan 2 momentin 1 kohtaan lisättäväksi puolustusvoimat. Maastoliikennettä koskevalla yleislain säännöksellä ei ole tarkoitus korvata puolustusvoimista annetun lain 14 §:n erityistä säännöstä kiinteistöjen tilapäisestä käyttöoikeudesta. Oikeus moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa maa-alueella liikumiseen, pysäyttämiseen tai pysäköimiseen ilman maanomistajan lupaa koskisi ainoastaan sellaisia puolustusvoimien tehtäviä, jotka eivät kiireellisyysvaatimuksensa puolesta mahdollista asiasta etukäteen kiinteistön omistajan kanssa sopimista. Puolustusvoimien maastoliikennetarpeet liittyvät esimerkiksi moottorimarssien harjoitteluun sekä maaston tiedusteluun ja puolustusvoimien koulutus-toimintaan.

5 § *Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen maastossa.* Maastoliikennelaissa ei ole yksityiskohtaisia käyttäytymissääntöjä kuten tieliikennelaissa. Ennalta-arvattavuuden vuoksi maastoliikennereitillä tulisi liikkua samojen periaatteiden mukaan kuin tiellä ja moottorikelkkailureitillä. Maastoliikennereitillä liikkujan tulee voida luottaa siihen, että kohtaavat ajoneuvot sivuuttavat toisensa oikealta ja vastaan tulija käyttää oikeaa reunaa esimerkiksi näkyvyyden ollessa riittämätön mäenharjan tai kaarteiden vuoksi. Liikkujan on voitava luottaa, että takana ajava ei aja päälle, vaikka itse joutuisi pysäyttämään oman ajoneuvon. Väylien leikkaamiskohdissa on väistettävä samanaikaisesti oikealta lähestyvää ajoneuvoa. Ajoneuvon nopeus on sovitettava sellaiseksi kuin liikenneturvallisuus edellyttää. Ajoneuvossa on käytettävä ajovaloja, kun sitä kuljetetaan pimeään tai hämärän aikana. Maastoliikennelakiin ei säädetä erityisiä liikennesääntöjä vaan laissa

säädettäisiin normi, jossa viitataan tieliikennelain 2 luvussa säädettyihin vastaaviin liikennesääntöihin. Maastoliikennereittien liikennesääntöjen rikkominen olisi maastoliikennerekommuksena rangaistavaa.

6 § *Ikärajoitus* Erityiseen käyttöön otettujen alueiden, kuten pihan, pellon ja "yleiseltä liikenteeltä eristetyn alueen" määrittely ja merkitys lain ikärajoituksen soveltamisen kannalta on ollut epäselvää. Liikennevahinkolautakunta on kannanotossaan 26.10.2007 katsonut, että "liikenteeltä eristetty alue" tulee eristää niin tehokkaasti, ettei alueelle pääse liikennettä, joksi katsotaan myös kevyt liikenne eli jalankulkijat ja pyöräilijät. Eristäminen voidaan tehdä rakenteellisin ratkaisuin tai valvonnalla taikka näitä yhdistämällä. Lautakunta katsoi, että pelkkä metsään tai pellolle taikka jälle rakennetulle radalle johtavan tien katkaiseminen ei täytä eristämiseksi asetettuja vaatimuksia. Myöskään pelkkä lippusiima ei täytä eristämisen vaatimuksia ilman valvontaa. Yleiseltä liikenteeltä eristetyn alueen määritelmään on voimassaolevassa maastoliikennelaissa sisällytetty mm. tehdas, satama ja varastoalueita, joilla voi olla vilkasta risteävää ja raskasta liikennettä.

Työmaa, tehdas, satama, varasto- ja kilpailualueet eivät sovellu alle 15-vuotiaiden käyttöön. Tämän vuoksi ehdotetaan voimassa olevan lain määritelmää täsmennettäväksi. Uusi määritelmä vastaisi liikennevakuutuslain (279/1959) tarkoittamaa määritelmää. Muulta liikenteeltä eristetty alue voisi olla tietä tai maastoa.

Perusikäraja olisi edelleenkin 15 vuotta rikosoikeudellisen vastuun ja ajokorttivaatimusten vuoksi. 15 vuoden ikävaatimusta on pidetty ongelmallisena erityisesti maatalousalueilla ja pihapiireissä, joissa yleistä liikennettä ei ole. Ehdotuksen mukaan ajoneuvon saisi kuitenkin luovuttaa alle 15 -vuotiaalle, mutta 12 vuotta täyttäneelle, jos ajaminen tapahtuu alueella, jossa ei ole muuta valvontatonta liikennettä ja jos ajoneuvon luovuttaja ja ajoneuvon ajo-oikeuden omaava 18 vuotta täyttänyt valvoo ajamista. Alle 15-vuotiaan ajamisen turvallisuudesta vastaisi ajoneuvon luovuttaja. Suora valvonta tarkoittaisi, että ajoneuvon luovuttaja on varmistanut, että ajamista valvova on ajoneuvon toiminta-alueen lähellä siten, että voi tarvittaessa aut-

taa ja puuttua ajamiseen. Ajo-oikeus koskisi maastoa. Rakennetut piha- ja peltotiet ovat ns. muita teitä, joilla ei sovelleta maastoliikennelakia.

Maastossa maa-alueella maaston esteistä ja maastoliikenteen maanomistajan yleisestä luvanvaraisuudesta johtuen liikenne ei ole tieliikenteeseen verrattuna vapaata. Vaikeista maasto-olosuhteista ja syrjäisyydestä johtuen maastossa ei välttämättä ole muuta liikennettä. Siten mm. porotalouden harjoittajat voisivat käyttää nuoria porotaloustöissä maastossa. Muiden poromiesten ajo samalla alueella katsottaisiin valvotuksi liikenteeksi. Samalla periaatteella mm. peltotyöt olisivat mahdollista nuorille, koska pellolle eivät viljelijän sallimatta muut saisi ajaa.

Jääpeitteisillä vesialueilla liikenne on yleiskäyttöoikeutta ja siten vapaata ja valvomatonta. Myös moottorikelkkailureittien ja maastoliikennereittien liikenne on luonteeltaan valvomatonta, koska sallittu liikenne ei rajoitu yksittäiseen maanomistajaan tai haltijaan.

Maatalousyrittäjät kuuluvat pakollisen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen piiriin. Maataloustöihin osallistuville yli 18 -vuotiaalle perheenjäsenelle voi ottaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen. Yli 12 -vuotiaalle lapselle voi myös ottaa vapaaehtoisen maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuksen. Eli maatalousyrittäjien vakuutuslain säädäntö lähtee siitä, että vasta 12 vuotta täyttänyt osallistuu maataloustöihin.

Alle 12 -vuotiaat saisivat ajaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan ohjauksessa. Ohjauksella tarkoitetaan, että ajoneuvon luovuttaja on paikalla ja seuraa ja ohjaa ajamista. Ajamisen ohjaamisesta vastaavan on huolehdittava siitä, ettei alueella ole muuta valvomatonta liikennettä ja että ajoalueelta päästä tielle eikä ole tielle suistumisvaaraa. Ajoneuvon luovuttaja vastaisi siitä, että ajamisen ohjaus on riittävää. Luovuttajan vastuusta säädettäisiin 6 a §:ssä. Ajoneuvon tulee olla ajajalle soveltuva. Ajoneuvo tulee olla nimenomaan suunniteltu lasten käyttöön ja olla siten myös ajoneuvolainsäädännön tyyppihyväksymissäätelyn ulkopuolella. Näitä ovat mm. lasten mönkijät, moottorikelkat ja crossipyörät. Lisäämällä

aikuisten velvollisuuksia lapsille tarkoitettujen ajoneuvojen käyttöön ja täsmentämällä näitä ajoneuvoja koskevia käytösäännöksiä, voitaisiin myös paremmin puuttua säädösten vastaiseen käyttöön.

Moottorikelkkailureiteillä olisi voimassa ajokorttivaatimuksesta johtuva 15 vuoden ikävaatimus. Maastoliikennereitillä ajamiseen edellytetään 15 -vuoden ikää, koska reitillä voi olla muuta valvomatonta liikennettä.

6 a § Luovuttajan vastuu Ajoneuvon luovuttajan vastuusta esitetään säädettäväksi uudella pykälällä. Ajoneuvon saisi luovuttaa alle 15 -vuotiaan kuljetettavaksi ainoastaan, jos luovuttaja on varmistanut, että ajoneuvo on kuljettajalle soveltuva, kuljettajalla on tarvittavat tiedot ajoneuvon toiminnasta sekä riittävä valmius sen kuljettamiseen. Ajoneuvon luovuttajan tulee huolehtia, että kuljettajalla on asianmukaiset suojavarusteet. Tieliikennelain 89 § edellyttää mm. että kuljettajan on huolehdittava siitä alle 15 -vuotias lapsi käyttää suojakypärää.

Ajoneuvon luovuttajan 6 a §:ssä säädetyt vastuut ovat voimassa myös 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla muulta liikenteeltä eristetyillä alueilla.

Ajoneuvon luovuttaja olisi huolehdittava siitä, että lain 5 §:ssä moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisestä koskevia säännöksiä noudatetaan. Säännös edellyttää mm. että noudatetaan olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on maastossa käytettävä siten, että vältetään vahingon tai haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistölle ja luontaiselinkeinolle sekä tarpeettoman häiriön aiheuttamista asutukselle ja muulle ympäristölle.

8 § Alueelliset kiellot ja rajoitukset Alueelliset rajoitukset ja kiellot olisi arvioitava ja määrättävä kuntarajoista riippumatta mahdollisimman yhdenmukaisilla perusteilla. Tehtävä sopisi siten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, koska siellä on sekä liikenteen että ympäristönsuojelun asiantuntemusta. Alueellisen rajoituksen tai kiellon antamisperusteista esitetään poistettavaksi "yksityinen etu". Alueellisia kieltoja ja rajoituksia ei voisi enää antaa yksityisen edun suojelemiseksi, kuten vesiliikennelaissakin on vas-

taavasti laita. Kielloille ei olisi tarvetta, koska maastoliikenne vaatii lähtökohtaisesti maaomistajan luvan ja häiritsevä ajaminen on puolestaan kielletty. Kotirauhan suoja koskee myös pihapiirin lähialueita, jos kysymys on mm. metelöinnistä. Naapuruussuhdelaki suojaa haitallisilta naapurivaikutuksilta. Yksityinen etu on hyvin turvattu ilman viranomaisen määräämiä kieltoja ja rajoituksia. Esityksellä pyritään osaltaan myös vähentämään hallinnon tehtäviä.

9 § Kielto- ja rajoitusasian käsittely Alueellisen kiellon tai rajoituksen voisi tehdä myös vesialueen omistaja, koska jääpeitteinen vesialue on maastoliikennelain soveltamisaluetta.

Hakemuksesta on tarpeen tiedottaa, koska rajoitus tai kielto tyypillisesti koskee kaikkia alueella liikkuvia. Sen vuoksi esitetään pykälään lisättäväksi tiedottamista koskeva momentti.

Kuultaviin yhteisöihin kuuluisivat muun muassa järjestö tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnon-suojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät. Säännös vastaisi tältä osin ympäristönsuojelulain 97 §:n säännöstä. Kyseen tulisi edellä mainittujen yhteisöjen lisäksi myös esimerkiksi maastoliikennettä tai matkailupalvelua harjoittava yhteisö.

11 § Kiellon tai rajoituksen merkitseminen Rajoitus- ja kieltoalueiden merkitseminen on paikallista toimintaa. Vesiliikennelain nojalla kunnan on merkittävä vastaavanlaiset rajoitusalueet. Sen vuoksi esitetään, että kielto- tai rajoitusalueen merkitsisi kunta. Tässä suhteessa sääntelyä yhdenmukaistettaisiin. Nyt ehdotetun lainmuutoksen mukaisesti ei yksityistä etua voi suojella alueellisilla kielloilla ja rajoituksilla. Siten ehdotetaan poistettavaksi maininta yksityisen hakijan velvollisuudesta merkintään.

3 luku **Moottorikelkkailureitit ja maastoliikennereitit**

13 § Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti Luvun otsikkoa esitetään muutettavaksi, koska reittiluku koskisi moottorikelkkailureittien lisäksi myös maastoliiken-

nereittejä. Tällä varauduttaisiin ns. mönkijöiden reittitarpeeseen.

Maastoliikenteen vaikutuksilla ja liikennemäärillä on vaikutusta liikenteen ohjaustarpeeseen. Sen vuoksi esitetään, että lain tarkoitettu sääntely kohdennetaan reitteihin, joiden vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä. Liikenteen sääntelyn tulee olla oikeasuhteista. Liikenteen määrä, liikenteen luonne ja liikenteen sijainti vaikuttavat liikenteen ohjaustarpeeseen. Taajamissa ja loma-asutusalueilla on suurempi tarve liikenteen ohjaamiselle kuin syrjäseuduilla. Syrjäseudulla liikenne voi olla säännöllistä ja vakituistakin, eikä sillä vaikutusta kolmanteen osapuoleen, yleiseen liikenneturvallisuuteen eikä ympäristönsuojeluun. Siten mm. syrjäseutujen vähäliikenteiset urat eivät täyttäisi reitin määritelmää ja laissa määritelty suunnitteluvollisuus ei koskisi niitä. Asutulla alueella ura voidaan katsoa vaikutuksiltaan ja liikennemääriltään vähäiseksi, jos uran käyttöoikeus on rajallinen, niin ettei ohjaamistarvetta ole turvallisuuden, ympäristönsuojelun tai kolmannen osapuolen kannalta. Liikenteen ohjaustarvetta katsottaisiin yleensä olevan silloin olemassa, jos reitin käyttöoikeus on rajoittamaton. Tällaisia olisivat esimerkiksi monet nykyiset Metsähallituksen maksulliset urat ja matkailukeskusten asiakkaiden käytössä olevat lähireitit. Reitin käytön maksullisuus ei vaikuta liikenteen ohjaustarpeeseen.

Liikenteeltään ja vaikutuksiltaan vähäinen reitti on tyypillisesti tarkoitettu vain tietyn kiinteistön tai kiinteistöjen käyttöön tai tietylle käyttäjäryhmälle tai liikenne muutoin on vähäistä. Käytön tulisi olla valvottua siten, ettei reitillä olisi luonteeltaan yleistä, rajoittamatonta käyttöoikeutta. Liikenteen määrän tulisi olla vähäinen, siten ettei ole tarpeen saattaa voimaan tieliikennelain maastoliikennesääntöjä ja ettei ole tarpeen lähemmin ennalta arvioida uran turvallisuus- ja ympäristökysymyksiä tai vaikutuksia muille tahoille. Liikenne olisi maanomistajan luvanvaraista ja ajajaa koskisivat maastoliikennelain 5 §:n ajajaa koskevat yleiset velvoitteet. Vähäliikenteinen reitti on tyypillisesti esimerkiksi yhden harrastekerhon tai yrityksen käytössä.

Alueellinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus arvioi tarvittaessa, onko kysy-

myksessä sellainen reitti, johon sovelletaan maastoliikennelain reittisäännöksiä.

Voimassaolevan maastoliikennelain mukaisesti moottorikelkkailureitillä saa ajaa vain moottorikelkalla. L-luokan korittomat teloilla varustetut ajoneuvot, ns. telamönkijät soveltuvat myös moottorikelkkailureitillä käytettäväksi. Siten ehdotetaan moottorikelkkailureittimääritelmää laajennettavaksi siten, että niillä saisi ajaa myös muilla moottorireillä kuin moottorikelkoilla. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu tie.

Maastoliikennereitit on tarkoitettu ensisijaisesti ns. mönkijöille, mutta myös muutkin maastokelpoiset ajoneuvot tulisivat kysymykseen, jos reitti on siihen suunniteltu. Maastoliikennereitti ei kuitenkaan olisi varsinaisen tien korvaaja. Maastoliikennereitti olisi maastoa ja siten sillä noudatettaisiin maastoliikennelain 5 §:ssä määriteltyjä liikennesääntöjä. Maastoliikennereitillä nopeudet ovat yleensä vähäisiä. Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti voisivat olla yleisiä tai yksityisiä. Maastoliikennereittiä ei voisi perustaa jäälle. Jäällä ajaminen on sallittua vesilain yleiskäyttöoikeuden perusteella.

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti tulisi olla merkitty siten, että reitin käyttäjä tietää olevansa reitillä.

14 § Reitinpitäjä Pykälässä esitetään säädettäväksi, että reitillä tulee olla pitäjä, joka vastaisi reitin pitämiseen liittyvistä velvoitteista. Reitin pitäjän hyväksyisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus reittisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä. Koska moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin pitäjä voisi olla myös yksityinen, ehdotetaan että myös maaomistaja tai haltija voisi toimia reitin pitäjänä.

14 a § Luonnonsuojelualueella ja erämaa-alueella olevat reitit Valtion luonnonsuojelualueilla ja erämaa-alueille perustettavia moottorikelkkailureittejä koskevat säännökset ovat voimassa olevan lain 13 §:ssä. Näitä erityisalueita koskeva sääntely ehdotetaan otettavaksi nyt omaan pykälään. Reittien perustamisesta valtion omistamille luonnonsuojelualueille päättäisi Metsähallitus. Periaate vastaa nykyisessä laissa olevaa periaatetta. Metsäntutkimuslaitoksella ei ole enää hallin-

nassaan luonnonsuojelualueita, joten laitosta ei ole tarpeen mainita pykälässä.

Luonnonsuojelulaissa ei ole viittauksia maastoliikennelakiin, joten maastoliikenteen sääntely luonnonsuojelualueillakin perustuu ensisijaisesti maastoliikennelakiin. Tämän vuoksi onkin tarpeen säätää, että päätösvalta Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden osalta on edelleen Metsähallituksella, joka pystyy parhaiten arvioimaan reitin vaikutukset suhteessa alueiden suojelun tavoitteisiin ja sovittamaan myös reittien sijoittumisen suhteessa suojelualueen muun hoidon ja käytön suunnitteluun. Pykälässä on myös maastoliikennelain ja luonnonsuojelulain rauhoitusäännösten suhdetta tämentävä viittaus.

Moottorikelkkailureitin perustamisesta erämaa-alueelle säädetään nykyisen lain 13 §:n 4 momentissa. Reittien perustamissäännökset ehdotetaan näiltä osin siirrettäväksi erämaalain asianomaiseen pykälään, jossa ovat teiden rakentamisesta erämaa-alueille koskevat säännökset. Pykälän 2 momentissa onkin viittaussäännös muutettavan erämalain 5 §:ään.

15 § Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisen edellytykset Reitin perustamistapoja olisi kaksi. Reitti perustetaan joko sopimuksella tai toimituksella. Reitin perustamiseen tarvitaan lisäksi aina lainvoimaisella tai muuten täytäntöönpanokelpoisella päätöksellä hyväksytty reittisuunnitelma. Sopimukseen perustuva reitti voitaisiin viedä toimitukseen, mikäli siitä on sovittu. Reitin perustaminen olisi mahdollista alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta riippumatta, kun yleinen kulkuyhteys on tarpeen yleisessä käytössä olevalle palvelulle kuten huoltoasemalle, majoitus- tai ravitsemisliikkeeseen. Yleisen kulkuyhteyden luominen voi olla tarpeellista myös maastoliikenteen haittojen ehkäisemiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi. Voi olla myös tilanteita, joissa moottorikelkkailureitti on sijoitettava maanomistuksesta riippumatta tietylle liikennealueelle tai taajamassa soveltuvimpaan paikkaan taikka maastossa kulkukelpoiseen paikkaan. Yleinen tarve perustaa reitti alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta riippumatta voi syntyä myös, jos merkittävä osa reittialueen maanomistajista on antanut

suostumuksen reittiin. Tällöin muodostettavaan rasiteoikeuteen tulisi soveltaa samoja ehtoja, mitä reittihankkeen sopimalla perustetuissa osissa on sovittu. Rasitteen muodostamismahdollisuus toimituksella ilman maanomistajan suostumusta koskisi vain moottorikelkkailureittiä.

Maastoliikennereitti voitaisiin viedä toimitukseen vain, jos siitä on sovittu kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa (18 §). Maanomistajan tahdon vastaista maastoliikennereitin perustamismahdollisuutta ei pidetä tarpeellisena, koska ns. mönkijät voidaan tarvittaessa rekisteröidä tieliikennekäyttöön, joka vähentää maastossa ajamisen välttämättömyyttä.

Reitti tulisi perustaa ja pitää niin, ettei siitä aiheutuisi laissa kiellettyä seuraamusta. Suunnitelma olisi hyväksyttävä, jos maastoliikennelaissa säädetty edellytykset täyttyvät. Maanomistajalla tai haltijalla olisi siten lähtökohtaisesti oikeus määrätä maastoliikenteestään, jollei kysymys ole yleisestä liikennetarpeesta tai maastoliikennelaissa kielletystä toiminnasta.

Voimassa olevassa laissa määriteltyjä reitin perustamisedellytyksiä on täydennetty siten, ettei reitin perustaminen saisi aiheuttaa laissa mainittua seuraamuksen vaaraa. Reitin sijoittamisessa on otettava huomioon mm. puolustusvoimien hallinnassa olevat alueet, joihin liittyy varomääräyksiä ja muita rajoitteita. Reitin rakentamisessa on otettava huomioon riittävien näkemäalueiden perustaminen teiden ja rautateiden ylityskohtiin.

Reitin sijoittamisessa tulisi ottaa kaava huomioon eikä reitin sijoittaminen saa merkittävästi vaikeuttaa kaavan laatimista.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maininta luonnonsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisesta moottorikelkkailureittejä ja maastoliikennereittejä laadittaessa ja hyväksyttäessä. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontotyyppejä, erityisesti suojeltavien lajien elinympäristöjä sekä lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelua koskevat säännökset ja määräykset on otettava huomioon reittejä laadittaessa ja reittisuunnitelmia hyväksyttäessä. Sama koskee luonnonsuojelulain 10 luvussa olevia, Natura 2000 -

verkostoa koskevien säännösten huomioon ottamista. Vastaavatyypinen viittaussäännös on ollut lukuisissa alueiden käyttöä sääntelevissä laeissa jo vuodesta 1997 lähtien, jolloin toteutettiin luonnonsuojelulainsäädännön kokonaisuudistus. Mainitut säännökset on lähtökohtaisesti otettava huomioon joka tapauksessa, mutta selvyiden vuoksi säännös ehdotetaan sisällytettäväksi nyt myös maastoliikennelakiin.

Momentin lopussa oleva viittaus siihen, mitä luonnonsuojelulain nojalla määrätään, tarkoittaa viittausta luonnonsuojelulain 24 §:n nojalla perustettuihin yksityisiin luonnonsuojelualueisiin ja siihen, mitä näiden rauhoitusmääräyksissä liikkumisesta maastossa on määrätty.

16 § Reittisuunnitelma Reittisuunnitelman laatimisvelvollisuudesta säädettäisiin lain 16 §:ssä nykyisen 15 §:n sijaan. Suunnitelman avulla voidaan ennalta arvioida reitin vaikutuksia ja tarpeellisuutta. Reittisuunnitelmalta vaadittava tarkkuus sen sijainnin määrittämiseksi ja ympäristöseikkojen selvittämiseksi riippuisi mm. reitin tarkoituksista, alueen maankäytöstä, maanomistuksesta ja luontosuhteista. Jos reitti palvelisi yleistä liikennetarvetta ja reitistä perustetaan pysyvä rasite maanomistajan tahdon vastaisesti, tulee yleisen tarpeen vaatimus selvittää. Tällöin on myös reitin sijainti määriteltävä sillä tarkkuudella, että sen pohjalta voidaan maanmittaustoimitus tehdä. Reitin sijainti voitaisiin määritellä myös yleispiirteisemmin, jos maanomistusolot ja suunnitelman laillisuuden arviointi sen sallivat. Tällä pyritäisiin siihen, että esimerkiksi porotalousalueilla voitaisiin reitin sijaintia muuttaa mm. laiduntilanteen vuoksi.

Voimassaolevan lain moottorikelkkailureitin perustamismenettelyn soveltaminen on ollut hankkeesta vastaavan harkinnassa. Velvoitetta soveltamiseen ei siis ole ollut. Nyt esitetään, että moottorikelkkailureitti tai maastoliikennereitti voitaisiin perustaa vain maastoliikennelain mukaisella menettelyllä, jollei reitti ole vaikutuksiltaan ja liikennemääriltään vähäinen. Reittiä ei saisi siten enää perustaa pelkästään reittihakkeesta vastaavan ja maanomistajan välisellä sopimuksella. Perustamismenettelyn soveltamisvelvollisuus koskisi sellaisia reittihankkeita,

joilla on yleiset moottorikelkkailureitin tai maastoliikennereitin tunnusmerkit ja käyttö-tarkoitus. Reitin tulisi olla maastosta erottuva ja merkitty. Säännös ei koskisi tilapäisiä tapahtumia tai tilapäistä liikennettä. Säännös ei myöskään koskisi mm. maa- ja metsätalouden ajouria.

Reittisuunnitelman laatimisvelvollisuus olisi reitin pitäjällä, joka muutoinkin vastaisi reitin perustamisesta ja pitämisestä.

Perustamismenettelyn laiminlyömisestä voisi seurata 34 a §:ssä mainittu uhkasakko tai teettämishukka taikka mahdollisuus 25 § 6. kohdan nojalla tuomita maastoliikennerekomuksesta sakkoon.

17 § Reittisuunnitelman käsittely Voimassa oleva laki edellyttää kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymää suunnitelmaa, jos reitti aiotaan perustaa lain tarkoittamalla tavalla. Reittisuunnitelmat ovat olleet usein ylikunnallisia, kuntarajat ylittäviä. Reittisuunnitelmien hyväksymistä tapahtumia yksittäisissä kunnissa on ollut melko harvoin, eikä kunnille ole siten kertynyt alan erityisosaamista. Sen johdosta ehdotetaan, että reittisuunnitelmien hyväksyntä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäväksi. Alueellisten kieltojen ja rajoitusten tarpeen harkinta olisi hyvä tehdä samassa viranomaisessa kuin reittisuunnitelmien hyväksyminen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on liikenteen ja ympäristönsuojelun osaamista.

Reittisuunnitelman hyväksyisi hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, joka muutoinkin päättää maastoliikennettä koskevista rajoituksista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, ja muille tahoille tilaisuus lausua mielipiteensä hakemuksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi tiedotettava reittisuunnitelmaa koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta olisi ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen

on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutuksesta olisi annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulisi pyytää hakemuksesta lausunto sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, jonka alueella reitti kulkee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteiden maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella. (ELY-laki 897/2009, 25 §).

17 a § Reittisuunnitelman hyväksyminen Reittisuunnitelman hyväksymisestä esitetään säädettäväksi omassa pykälässä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyisi suunnitelman, jos se täyttäisi 15 §:ssä säädetty perustamisen edellytykset. Reittisuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen voitaisiin liittää tarpeellisia määräyksiä reitistä aiheutuvien haittojen välttämiseksi ja liikenneturvallisuuden varmistamiseksi. Määräykset voisivat koskea mm. reitin käytön ja muun maastoliikenteen kuten metsätalouteen liittyvän liikenteen yhteensovittamista, nopeusrajoituksia, merkintää ja näkemäalueita risteyksissä.

17 b § Reitistä aiheutuvien menetysten korvaaminen Reitin perustamisesta aiheutuvien menetysten korvaamisesta säädettäisiin uudessa pykälässä. Jos reitti perustetaan sopimuksella, korvaukset sopijapuolten kesken määriteltäisiin sopimuksessa. Jos reitti vietään reittitoimitukseen, määriteltäisiin korvaukset toimituksessa, ellei korvauksista ole sovittu. Poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle aiheutuvat menetykset olisi korvattava. Tällöin korvaukset määriteltäisiin toimituksessa, jollei niistä ole sovittu. Korvauksen suorittamisesta vastaisi reitinpitäjä.

17 c § Reittiä koskevan päätöksen täytäntöönpano. Pykälän mukaan reittisuunnitelman lainvoimaisuus olisi toiminnan aloittamisen edellytys. Vastaavan tyyppinen säännös on ympäristönsuojelulaissa.

Pykälän 2 momentin mukaan lupaviranomainen voisi päätöksen hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan aloittaa valituksenalaista lupapäätöstä noudattaen vali-

tuksesta huolimatta, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen reittipäätöksen kumoamisen tai reittiä koskevan määräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuudesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää. Määräys voitaisiin antaa vain perustelusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Valitusviranomaisena voisi kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Vastaavan tyyppinen säännös on ympäristönsuojelulaissa.

Asetettavan vakuuden tulisi olla lajiltaan esimerkiksi pankkitakaus tai talletustodistus. Sen tulisi lisäksi olla määrältään riittävä ympäristöön ennalleen saattamiseksi. Määräys toiminnan aloittamisesta voitaisiin antaa luvan yhteydessä. Määräystä voitaisiin hakea myös erikseen sen jälkeen kun on selvinnyt, että päätöksestä on valitettu. Tällöin viranomaisen tulisi kuulla muutoksenhakijoita ennen päätöstä.

18 § Reittitoimitus Rasitteen perustamisoikeutta maanomistajan tahdon vastaisesti ei ole tarkoitus muuttaa voimassaolevasta laista. Moottorikelkkailureitin ja maastoliikenne-reitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta. Ellei reitti perustu 15 §:n 1 momentin tarkoittamaan sopimukseen, toimitusta on haettava vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelmaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Jos reitti perustuu sanotussa lainkohdassa tarkoitettuun sopimukseen ja toimitusta haetaan edellä asetetun määräajan jälkeen, toimituksen suorittamisen edellytyksenä on, että reittiä koskeva sopimus edelleen sitoo reittialueen omistajaa.

Säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että reittitoimitusmahdollisuus koskisi myös maastoliikennereittejä, mikäli kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa asiasta on sovittu.

Reittitoimituksella saavutettaisiin riittävä tarkkuus ja yhdenmukaisuus kiinteistörekisteriin merkitsemistä vasten. Menettelyllä turvataan reitin ennallaan pysyminen myös silloin, kun kiinteistön omistaja vaihtuu.

19 § Reitin käyttöönotto Reitin käyttöön ottamisesta päättäisi reitinpitäjä, koska yleistä reitinpitovelvollisuutta ei ole. Maastoliikennereitti voitaisiin ottaa käyttöön, kun reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös

on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu ja reittisopimuksessa sovitut asiat on tehty. Jos reittiä koskeva asia on käsiteltävä reittitoimituksessa, ei reittiä saisi ottaa käyttöön ennen kuin toimitus on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu. Reitin pitäjän oikeuksista ja velvollisuuksista säädettäisiin 20 §:ssä.

20 § Reitinpitäjän oikeudet ja velvollisuudet Reitin pitäjällä olisi oikeus pitää reittiä reittisuunnitelman mukaisesti. Reitin pitäjällä olisi velvollisuus ja oikeus asettaa reitille reitin turvallisen käytön tarpeellisia liikenne-merkkejä ja muita vastaavia liikenteen ohjauslaitteita. Reitin tulisi olla käyttötarkoitustaan vastaavassa kunnossa.

Säännös koskisi sekä moottorikelkkailureittejä että maastoliikennereittejä. Reittisäännökset kattaisivat myös luonteeltaan yksityistä tarvetta palvelevat reitit. Yksityisen reitin pitäjällä olisi oikeus määrätä moottorikäyttöisten ajoneuvojen käytöstä reitillä. Yksityinen reitti voisi olla mm. maksullinen tai vain varattu tietyille asiakasryhmälle. Asiakasvalinta ei saa olla syrjivää. Reitin pitäjä ei saa puutua lailliseen liikkumiseen ja toimintaan reitillä. Moottorikelkkailureitillä noudatettaisiin tieliikennelain liikennesääntöjä ja maastoliikennereitillä maastoliikennesääntöjä. Reitillä ajettaisiin omalla vastuulla noudattaen lain 5 §:ssä säädettyä varovaisuusvelvoitetta.

20 a § Reitin käytöstä perittävät maksut Reitinpitäjänä voisi olla myös yksityinen taho tai reitin rahoitusta ei ole riittävästi muutoin järjestetty. Siten olisi tarpeen, että reitin pitäjä voisi periä maksuja muun muassa reitin perustamisesta ja käytöstä aiheutuvien kulujen kattamiseksi. Maksuvelvollisuus on annettava tiedoksi reitin varrelle selvästi asetussa taulussa. Maksun laiminlyönti on asianomistajan syytettäväksi ilmoitettava asia.

Merkittävä osa yksityisistä moottorikelkkailureittien käytöstä on ollut maksullista. Myös Metsähallituksen moottorikelkkaurien käyttö on ollut maksullista, vaikka ne on tarkoitettu yleiseen käyttöön. Tätä tilannetta ei ole tarkoitus muuttaa, vaan reitin käyttämisen maksullisuus olisi reitin pitäjän harkinnassa. Kuntien yleisten moottorikelkkailureittien käyttö on ollut usein maksutonta, koska ne on perustettu yleistä liikennetarvetta varten. Reitinpitäjällä ei olisi oikeutta periä maksua

15 § 2 momentissa tarkoitetun pysyvänä rasitteena perustetun reitin käyttämisestä.

21 § Vastuu vahingoista Pykälässä ilmaistaisiin reitin pitäjän vahinkovastuu käänteisesti voimassa olevaan säädökseen nähden. Reitin pitäjän vastuista reitin pitämisessä ei ole tarkoitus lisätä voimassaolevasta laista. Reitillä ajettaisiin edelleenkin omalla vastuulla riittävää varovaisuutta noudattaen.

Reitin pitämisestä johtuvan ympäristövahingon korvaamisesta säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994).

22 § Reitin siirtäminen Reitin pysyvään siirtämiseen sovellettaisiin, mitä reitin perustamisesta on säädetty. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi, sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, antaa luvan reitin vähäiseen tai tilapäiseen siirtämiseen, jonka maanomistaja hyväksyy ja josta ei aiheudu 15 §:n 2–4 momentissa tarkoitettuja vaikutuksia.

Reitin siirtäminen on useinkin tarpeellista. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi porotalouden laidunolosuhteiden muutokset, metsän hoitoon ja maataloustuotantoon liittyvät syyt ja liikenneturvallisuuden parantaminen sekä jääolot. Reitin vähäinen siirtäminen tarkoittaa, ettei reitin käyttötarkoitusta, käytön määrää ja yhteyttä muuteta niin, että se vaikuttaisi suunnitelman hyväksymisperusteisiin. Tarkoituksena on, että reitin pitämisessä otettaisiin huomioon luonto- ja liikenneympäristössä tapahtuvat muutokset. Reitin siirtäminen ei saa vaikuttaa kolmannen osapuolen etuun tai oikeuteen ilman suostumusta.

Pykälä koskisi myös maastoliikennereittejä.

23 § Reitin lakkauttaminen Moottorikelkailureitti tai maastoliikennereitti voitaisiin lakkauttaa, jos reitin pitäjä sitä pyytää tai jos reitti ei täytä laissa määrättyä reitin perustamisedellytyksiä taikka reittiä pidetään sopimuksen vastaisesti. Sopimukseen perustuvan reitin lakkauttaminen olisi tarpeen, jos reitin pitäjä ei halua tai voi enää pitää reittiä. Reittitoimituksessa käsitelty reittirasite voitaisiin lakkauttaa, jos reitille ei ole enää yleistä tarvetta.

Reitti lakkautettaisiin reitin pitäjän hakemuksesta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oma-aloitteisella päätöksellä.

Reitin lakkauttamispäätökseen voitaisiin liittää tarpeellisia määräyksiä mm. reittialueen palauttamisesta ennalleen.

Pykälä koskisi myös maastoliikennereittejä.

4 luku

Rangaistussäännökset

25 § Maastoliikennერიკkomus Pykälän 1) kohta esitetään tarkennettavaksi siten, että sisältö vastaa hinattavaa ajoneuvoa koskevaa muutosta 4 §:ssä.

Pykälän 2) kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että 5 §:n 3 momentissa säädettyjen maastoliikennereitillä noudatettavien liikennesääntöjen rikkomisesta rangaistaisiin maastoliikennერიკkomuksena. 5 §:n 1 momentin rikkomisesta rangaistaan tieliikennelain 103 §:n nojalla liikennერიკkomuksena, koska tieliikennelaissa on vastaava säännös.

Pykälän 3) kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että se vastaa esitettyä 6 pykälää.

Pykälän 6) kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että rangaistavaa olisi myös moottorikelkkailureitin tai maastoliikennereitin perustaminen ilman lain edellyttämää menettelyä.

26 § Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että pysäköintivirhemaksuseuraamus koskisi myös ja moottorikäyttöisen ajoneuvon perävaunun tai hinattavan laitteen luvottomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla.

26 a § Toimenpiteistä luopuminen Esitetty toimenpiteistä luopumista koskeva säännös vastaa vesiliikennelain 25 §:n säännöstä. Vastaava säädös on myös tieliikennelain 104 §:ssä. Toimenpiteistä luopumista koskevia säädöksiä ovat myös esitutkintalain 4 ja 43 §, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (ROL) 1 luvun 7 § ja rikoslain 6 luvun 12 §.

27 § Syyteoikeus Virallinen syyttäjä voisi kuitenkin nostaa syytteen omastakin aloitteestaan, jos erittäin tärkeä yleinen etu sitä vaatii. Syytteen nostaminen ilman asianomistajan syytevaatimusta tulisi siten mahdolliseksi niissäkin edellä mainituissa asianomistajarikoksissa, joissa tällaista mahdollisuutta

ei nykyisin ole. Näin voisi käydä esimerkiksi silloin, kun joku on toistuvasti tai laajamittaisesti syyllistynyt 25 §:n 1 tai 2 kohdassa mainittuihin rikkomuksiin, mutta joko painostamalla tai uhkailemalla saanut asianomistajan luopumaan syytteestä taikka asianomistaja tai useat asianomistajat eivät vielä tiedä rikoksesta eikä heitä viipymättä tavoiteta ja syytteen nostamisella on tärkeä ennalta ehkäisevä merkitys.

5 luku **Erinäiset säännökset**

29 § Yleinen nopeusrajoitus Asetuksenantovaltuutta esitetään täsmennettäväksi perustuslain soveltamisperiaatteiden vuoksi. Yleiseltä liikenteeltä eristetyin alueen määritelmää esitetään täsmennettäväksi 6 §:ään esitetyn muutoksen mukaiseksi.

30 § Kilpailut ja harjoitukset Pykälää täsmennettäisiin siten, että lupa kilpailuihin ja harjoituksiin olisi myönnettävä, jos hanke täyttää laissa määrätty vaatimukset. Periaate vastaa ympäristöluvan myöntämisperiaatetta. Luvan myöntämisen perusteet vastaisivat voimassa olevan lain perusteita. Myös vesiliikennelaissa on vastaava säännös. Lain tarkoittamat kilpailu- ja harjoittelualueet eivät olisi ympäristönsuojeluasetuksen tarkoittamia ulkona sijaitsevia moottoriurheiluratoja. Näiden suorituspaikkojen eroa ei voi käytännössä täsmällisesti määritellä. Maastoliikennelain soveltamisalaa olisivat maastoon maaston mukaisesti sijoitetut suorituspaikat. Näitä voisivat esimerkiksi olla jääradat ja sellaiset moottoripyörä- ja mönkijäradat, joita ei ole päällystetty kestopäällysteellä. Moottoriurheiluradat olisivat pääsääntöisesti kestopäällystettyjä niin että suuret nopeudet olisivat mahdollisia. Moottoriurheiluradoilla on tyypillisesti katsomorakenteita ja huolto- ja varikkoalueita. Lakien soveltamisen suhteen tärkeää on, että kilpailu- tai harjoittelupaikat ja radat kuuluisivat jommankumman lain lupajärjestelmän soveltamisalaa. Ympäristöluvan tarve voi syntyä YSL:n 28 §:n 3. kohdan nojalla naapuruussuhderasituksen nojalla suorituspaikan tyypistä riippumatta.

30 a § Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta Pykälän mukaan lupapäätöksen lainvoimaisuus olisi toiminnan

aloittamisen edellytys. Vastaava säännös on ympäristönsuojelulaissa.

Pykälän 1 momentin mukaan lupaviranomainen voisi luvan hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan aloittaa valituksenalaista lupapäätöstä noudattaen valituksesta huolimatta, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuudesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää. Määräys voitaisiin antaa vain perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Valitusviranomaisen voisi kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Vastaava säännös on ympäristölupamenetellylaissa.

Asetettavan vakuuden tulisi olla lajiltaan esimerkiksi pankkitakaus tai talletustodistus. Sen tulisi lisäksi olla määrältään riittävä ympäristöön ennalleen saattamiseksi. Määräys toiminnan aloittamisesta voitaisiin antaa luvan yhteydessä. Määräystä voitaisiin hakea myös erikseen sen jälkeen kun on selvinnyt, että päätöksestä on valitettu. Tällöin viranomaisen tulisi kuulla muutosta hakeneita ennen päätöstä.

30 b § Maksut Kunnalle aiheutuu luvan käsitteystä kuluja. Kulujen kattamiseksi perittävät maksut olisivat perusteiltaan valtion maksuperustelaissa määriteltyjä julkisoikeudellisia suoritteita. Maksullisesta julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun suuruus määritettäisiin suoritteiden omakustannusarvon perusteella eli suoritteesta perittävän maksun tulisi vastata suoritteiden tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Kunta määritteli maksun suuruuden hyväksymässään taksassa.

Maastossa sijaitsevan rajoitus- ja kieltoalueen merkitseminen olisi kunnalle uusi tehtävä. Kunnalle aiheutuisi merkitsemisestä kustannuksia. Kunnalle ehdotetaan oikeutta periä kieltoa tai rajoitusta hakeneelta taholta maksua merkitsemiskustannusten kattamiseksi. Maksujen perusteisiin sovellettaisiin soveltuvin osin valtion maksuperustelakia. Maksut olisivat luonteeltaan julkisoikeudellisia. Maksullisesta julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun suuruus määritettäisiin suoritteiden omakustannusarvon perus-

teella eli suoritteesta perittävän maksun tulisi vastata suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Kunta määritteli maksun suuruuden hyväksymässään taksassa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteiden maksullisuudesta on säädetty laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökesuksista (25§). Suoritteiden maksullisuuteen sovelletaan valtion maksuperustelakia. Maksullisuus koski päätöstä, joka on tehty hakemuksesta (Valtion maksuperustelaki 4 § 2. kohta). Maksusta päättäminen kuuluu ympäristöministeriön toimivaltaan (Valtion maksuperustelaki 8 §). Päätös tehdään valtioneuvoston asetuksella.

31 § Muutoksenhaku Pykälän soveltamisalaa esitetään laajennettavaksi koskemaan muutoksenhakua myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemään päätökseen. Maastoliikennelain nojalla tehtyihin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksiin haettaisiin muutosta samalla tavalla kuin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksiin hallintovalituksella alueelliselta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa tarkemmin säädetään. Valitusaika näissä valituksissa on 30 päivää tiedoksisaamisesta. Päätösten tiedoksiantoon sovellettaisiin hallintolain (434/2003) säännöksiä ilman erillistä viittaustakin. Tiedoksi antaminen tapahtuisi yleensä todisteellisella tiedoksiantolla eli lähinnä saantitodistusmenettelyllä hallintolain 60 §:n mukaisesti, kun yleensä päätöksiin liittyy luvan saajaa velvoittavia määräyksiä.

Valitusoikeus olisi sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea tai rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristönsuojelun, asuin ympäristön viihtyisyyden, luonnon virkistyskäytön tai maastoliikenteen edistäminen. Myös asianomaisella kunnalla ja yleistä etua valvovalla viranomaisella olisi valitusoikeus.

32 § Valvonta Momenttijako on 34 b §:n soveltamisen takia. Kolmas momentti esitetään kumottavaksi, koska erätarkastajat valvovat maastoliikennettä Metsähallituksen hallinnassa olevilla alueilla.

33 § Pysähtymisvelvollisuus Sanontaa esitetään tarkistettavaksi siten, että otetaan huomioon Metsähallituksen erävalvonnasta

annetun lain (1157/2005) 3 §:ssä tarkoitetun erätarkastajan toimivalta. Metsäntutkimuslaitos esitetään poistettavaksi viranomaisluettelosta, koska Metsäntutkimuslaitoksella ei ole hallinnassa maastoliikenteen valvonnan kannalta merkittäviä alueita.

34 § Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen Voimassa oleva 34 § ja sen otsikko esitetään muutettavaksi. Muutettu pykälä koski mahdollisuutta kieltää lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen rikkojaa jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä, määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa tai määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakkoa ja teettämishukkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Nykyinen 34 § koskee poliisin toimivaltaa. Siinä säädetty korvattaisiin muutoksen myötä uudella, poliisin virka-apu velvollisuutta koskevalla 34 b §:llä.

34 a § Reittisuunnitelman esittämiseen velvoittaminen Jos toiminnanharjoittaja tai maanomistaja on ryhtynyt pitämään lain 13 §:ssä tarkoitettua sellaista moottorikelkkailureittiä tai maastoliikennereittiä, joiden vaikutuksia tai liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä, voisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus velvoittaa toiminnanharjoittajaa tai maanomistajaa tekemään lain 16 §:ssä tarkoitettu reittisuunnitelma ja jättämään se hyväksyttäväksi alueelliselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Velvoittaminen voisi tulla vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen omasta aloitteesta tai toiminnasta haittaa kärsivän hakemuksesta. Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kehoitus ei johda reittisuunnitelman esittämiseen, voidaan soveltaa 34 §:n 2 momentin mahdollistamia tehostamistoimenpiteitä.

34 b § Virka-apu Pykälä korvaisi nykyisen 34 §:n. Säännöksen soveltamisalaa esitetään laajennettavaksi koskemaan 30 §:n tarkoitettua luvattomaan tapahtumaan puuttumisen lisäksi myös muuta tämän lain soveltamisalaan liittyvää virka-apua. Virka-apupyynnön voi

esittää lähinnä 32 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut viranomaiset.

34 c § Maksujen periminen Lain 11 §:ssä säädettäisiin kunnan oikeudesta periä julkisoikeudellinen maksu kielto- ja rajoitusalueiden merkitsemiskustannusten kattamiseksi ja 30 b §:ssä kilpailu- ja harjoituslupa-asian käsitteystä perittävästä julkisoikeudellisesta maksusta. Maksujen periminen ilman muuta päätöstä ehdotetaan mahdolliseksi siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettussa laissa (706/2007) säädetään vastaavasti kuin kunnan perimien muiden saman luonteisten maksujenkin osalta.

35 § Tarkemmat säännökset. Pykälä esitetään kumottavaksi, koska yksilöidyt asetuksenantovaltuudet ovat muissa pykälissä. Tällaisia olisivat esimerkiksi liikennemerkkejä ja nopeusrajoituksia koskevat säännökset.

36 § Alemmanasteisten säädösten antaminen. Säännös esitetään muutettavaksi, että ympäristöministeriön ohjeiden sijasta tarkempi ohjaus tapahtuisi valtioneuvoston asetuksella. Ympäristöministeriö voi tietyissä rajoissa antaa edelleen ohjeita yleistoimivaltasäännökseen perustuen.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää maastoliikennekieltoa tai rajoitusta koskevan hakemuksen sisällöstä, reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen sisällöstä, maastoliikenteessä noudatettavista liikennemerkeistä ja maastoliikenteen nopeusrajoituksesta sekä todistuksesta poronhoitotöistä. Valtioneuvoston asetus korvaisi kumottavan maastoliikenneasetuksen (10/1996).

1.2 Erämaalaki

5 § Teiden rakentaminen. Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan reittisäännökset siirrettäisiin maastoliikennelaista erämaalakiin. Asiasisällöltään momentti vastaa nykyisen maastoliikennelain vastaavaa säännöstä.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Lain voimaantulolla ei ole vaikutuksia olemassa oleviin moottorikelkkailu-uriiin ja maastoliikennereitteihin. Ne perustuvat reitinpitäjän ja maanomistajan väliseen sopimukseen. Merkittävä osa urista on valtion mailla.

Sopimukset perustuvat sopimusvapauteen, eikä niitä ole rekisteröity mihinkään. Sellaisen moottorikelkkailu-urien ja maastoliikennereittien, joiden vaikutuksia tai liikennettä ei voida pitää vähäisinä, reitinpitäjän tulisi kuitenkin [--] pituisen siirtymäkauden kuluessa ilmoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Viranomaisen voi kolmen vuoden kuluessa ilmoituksen jättämisestä antaa määräyksiä, jotka ovat tarpeen tämän lain säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Toiminnasta haittaa kärsivä voi saattaa reittiä koskevan ilmoitusmenettelyn vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Ilmoituksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**maastoliikennelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

kumotaan maastoliikennelain (1710/1995) 13 §:n 4 ja 5 momentti, 16 §:n 3 ja 4 momentti ja 35 §,

muutetaan 1 §, 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta, 6 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §:n 1 momentti, 9 §, 11 §:n 1 momentti, 3 luvun otsikko, 13 §, 14 §, 15 §, 16 §, 17 §, 18 §, 19 §, 20 §, 21 §, 22 §, 23 §, 25 §, 26 §:n 1 momentti, 27 §, 29 §:n 1 momentti, 30 §, 31 §, 32 §, 33 §, 34 §, 36 §; ja

lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti, 6 §:ään uusi 4 momentti, uusi 6 a §, uusi 14 a §, uusi 17 a, 17 b ja 17 c §, uusi 20 a §, uusi 26 a §, uusi 30 b §, 31 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, uusi 34 a §, uusi 34 b §, uusi 34 c §, 38 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta ja järjestää maastoliikenneolosuhteita.

Haittojen ehkäisemisessä, liikenneturvallisuuden edistämässä ja maastoliikenneolosuhteiden järjestämisessä on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa sekä moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseen ja pitämiseen.

Tämä laki ei koske ilma-aluksia eikä vesikulkuneuvoja.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla konevoimalla liikkuvaa kulkuvälinettä, joka kulkee maalla tai jäällä taikka kulkiesaan tukeutuu maahan taikka jäähän eikä kulje kiskoilla; ja
- 2) maastolla maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta, ja maastoliikenteeseen tar-

koitettua aluetta joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu kisko- tai ilmaliikentee-

seen.

2 Luku

Maastoliikenteeseen liittyvät oikeudet ja rajoitukset

4 §

Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa. Sama koskee tällaisen ajoneuvon perävaunua ja hinattavaa laitetta.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

- 1) poliisin, tullilaitoksen, rajavartiolaitoksen tai puolustusvoimien virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;
- 2) muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin virkatehtäviin, energia- tai tietoliikennelaitteiden huoltotöihin eikä liikkumiseen näissä tehtävissä tai töissä lumipeitteen aikana taikka lumettomassa maastossa erityisen tärkeästä syystä;
- 3) poronhoitoon kuuluviin töihin poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitettulla poronhoitoalueella ja sen välittömässä läheisyydessä lumipeitteen aikana eikä liikkumiseen näihin töihin kuuluvissa välttämättömissä tehtävissä lumettomassa maastossa;
- 4) kalastuksen vaatimaan, siitä merkityksellisen osan toimeentulostaan saavan henkilön kulkemiseen moottorikelkalla lumipeitteen aikana;
- 5) ammattimaisessa metsätalouskäytössä käytettävien koneiden huolto- ja korjaustöiden vaatimaan kulkemiseen lumipeitteen aikana;
- 6) vaikeiden tieolojen ja vakinaisen asunnon sijainnin vuoksi välttämättömään kulkemiseen;
- 7) vaikeasti liikuntavammaisen henkilön ja hänen saattajansa liikkumiseen maastossa; eikä

- 8) taajaman ulkopuolella moottorikäyttöisen ajoneuvon ja tällaisen ajoneuvon perävaunun ja hinattavan laitteen pysäyttämiseen ja pysäköimiseen tien välittömään läheisyyteen, jos turvallinen pysäköinti sitä edellyttää eikä siitä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle kohtuutonta haittaa.

5 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen maastossa

Sen lisäksi, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, on tämän lain 13 §:ssä tarkoitettulla maastoliikennereitillä soveltuvin osin noudatettava mitä tieliikennelain 9 §:n 1 momentissa säädetään ajoneuvon paikasta ajoradalla, 10 §:n 1 momentissa ajoneuvojen välisestä etäisyydestä, 14 §:n 1—3 momentissa väistämisvelvollisuudesta ja 16 §:n 1 ja 2 momentissa ajoneuvojen kohtaamisesta sekä 36 § 1 momentissa ajovalojen käytöstä ajettaessa.

6 §

Ikärajoitus

Edellä 1 momentissa säädetty ikävaatimus ei koske moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajaa ajettaessa muulta liikenteeltä eristetyllä alueella.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa muualla maastossa kuin maastoliikennereitillä ja jääpeitteisellä vesialueella kuljettaa vähintään 12 vuotta täyttänyt 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan

suorassa valvonnassa. Alueella ei tällöin saa olla valvomatonta muuta liikennettä.

Alle 12 -vuotias saa kuljettaa ikänsä ja kokonsa puolesta soveltuvaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa muualla maastossa kuin maasto-liikennereitillä 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan ohjauksessa. Alueella ei tällöin saa olla valvomatonta muuta liikennettä eikä ole suistumisvaaraa tai pääsyä tielle.

6 a §

Luovuttajan vastuu

Ajoneuvon saa luovuttaa alle 15 -vuotiaan kuljetettavaksi ainoastaan, jos luovuttaja on varmistanut, että ajoneuvo on kuljettajalle soveltuva, kuljettajalla on tarvittavat tiedot ajoneuvon toiminnasta sekä riittävä valmius sen kuljettamiseen.

Ajoneuvon luovuttajan on huolehdittava siitä, että edellä 5 §:ssä moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisestä koskevia säännöksiä noudatetaan.

8 §

Alueelliset kiellot ja rajoitukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, liikenteelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi kieltää moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella muuhun kuin 4 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun liikkumiseen taikka rajoittaa sitä. Kielto tai rajoitus on voimassa määräajan tai toistaiseksi.

9 §

Kielto- ja rajoitusasian käsittely

Esityksen alueellisen kiellon tai rajoituksen määrittämisestä voi tehdä asianomainen kunta tai kunnan jäsen, paliskunta taikka sellainen viranomainen, yhteisö, maa- tai vesialueen omistaja, jota asia koskee. Kiellon tai rajoituksen määrittämisen voi panna vireille myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tiedotettava kieltoa tai rajoitusta koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen kiellon tai rajoituksen määrittämistä kuultava kuntaa, jonka aluetta kielto tai rajoitus koskee, sekä varattava tilaisuus niille viranomaisille, yhteisöille toimialueellaan ja maanomistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos kielto tai rajoitus määrätään kunnan esityksestä, se on määrättävä esityksen mukaisena, jollei esityksestä poikkeaminen ole tarpeen kansalaisten tasapuolisen kohtelun tai alueellisen yhtenäisyyden vuoksi taikka muusta erityisestä syystä.

11 §

Kiellon tai rajoituksen merkitseminen

Alueellinen kielto tai rajoitus on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltoa tai rajoitusta koskevassa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa kunta. Velvollisuus kiellon tai rajoituksen merkitsemiseen valtion maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella on kuitenkin sillä viranomaisella, jonka hallinnassa alue on.

Moottorikelkkailureitit ja maastoliikennereitit

13 §

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti

Moottorikelkkailureitti on maastosta erotettu reitti, joka on tarkoitettu yleistä tai yksityistä moottorikelkka- ja muuta moottorirekiliikennettä varten lumipeitteen aikaan ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain (267/1987) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu tie.

Maastoliikennereitti on maastossa maa-alueella kulkeva reitti, joka on tarkoitettu yleistä tai yksityistä maastoajoneuvoliikennettä varten ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä.

Moottorikelkkailureittiin ja maastoliikennereittiin voi kuulua tarpeellisia levähdysalueita ja huoltoalueita.

14 §

Reitinpitäjä

Moottorikelkkailureitillä ja maastoliikennereitillä on oltava reitinpitäjä, joka vastaa reitin pitämiseen liittyvistä velvoitteista. Reitinpitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio, yhteisö tai elinkeinonharjoittaja taikka maanomistaja tai haltija.

Reitinpitäjän hyväksyy elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Reitinpitäjän vaihtumisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

14 a §

Luonnonsuojelualueella ja erämaa-alueella olevat reitit

Moottorikelkkailureitin perustamisesta valtion omistamalle luonnonsuojelualueelle päättää, sen estämättä mitä luonnonsuojelulain 13 §:ssä säädetään, Metsähallitus.

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisesta erämaalain (62/1991) tarkoittamalle erämaa-alueelle on voimassa, mitä erämaalain 5 §:ssä säädetään.

15 §

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisen edellytykset

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti voidaan perustaa, jos maa- tai vesialueen omistaja tai haltija ja reitinpitäjä asiasta sopivat.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta riippumatta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureittiä ja maastoliikennereittiä ei saa sijoittaa siten, että sen perustamisesta tai käyttämisestä aiheutuu huomattavaa haittaa tai sen vaaraa:

- 1) asutukselle, luonnolle tai muulle ympäristölle;
- 2) luontaiselinkeinolle tai maa- ja metsätaloudelle;
- 3) yleiselle liikenneturvallisuudelle;
- 4) yleiselle virkistyskäytölle; tai
- 5) muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

Reitin laadinnassa on otettava huomioon aluetta koskeva kaava. Reitin sijoittaminen ei saa merkittävästi vaikeuttaa kaavan laatimista.

Reittiä laadittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) säädetään ja sen nojalla määrätään.

16 §

Reittisuunnitelma

Reitin perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma.

Reittisuunnitelman tulee sisältää selvitys:

- 1) reitinpitäjästä;
- 2) reitin tarkoituksesta ja reitillä kulkevista ajoneuvoista;
- 3) reitin leveydestä ja kulusta maastossa sekä reittiin kuuluvista levähdys- ja huolto-alueista;
- 4) kiinteistöistä, joiden alueelle reitti sijoittuu;
- 5) alueiden omistajien antamista suostumuksista; ja
- 6) reitin vaikutuksista 15 §:n 3 momentissa tarkoitettulle yleiselle ja yksityiselle edulle.

17 §

Reittisuunnitelman käsittely

Reittisuunnitelman hyväksyy hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, ja muille tahoille tilaisuus lausua mielipiteensä hakemuksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tiedotettava reittisuunnitelmaa koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee pyytää hakemuksesta lausunto sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, jonka alueella reitti kulkee.

17 a §

Reittisuunnitelman hyväksyminen

Reittisuunnitelma hyväksytään, jos suunnitelma täyttää 15 §:ssä säädetty edellytykset.

Reittisuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen voidaan liittää tarpeelliset määräykset reitin rakentamisesta ja käyttämisestä aiheutuvien haittojen välttämiseksi ja liikenneturvallisuuden varmistamiseksi.

17 b §

Reitistä aiheutuvien menetysten korvaaminen

Maan käyttöoikeuden luovuttamisesta reittiä varten sekä reitin perustamisesta ja käyttämisestä aiheutuvasta vahingosta tai haitasta kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle suoritetaan korvaus. Korvattavana menetyksenä pidetään myös vahinkoa, joka reitin rakentamisesta tai käyttämisestä aiheutuu poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle.

Maksun suorittamisesta vastaa reitinpitäjä. Jos korvauksista ei sovita, asia ratkaistaan reittitoimituksessa.

17 c §

Reittiä koskevan päätöksen täytäntöönpano

Reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös saadaan panna täytäntöön kun se on saanut lainvoiman.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, reitin pitäjän pyynnöstä reittisuunnitelman hyväksymispäätöksessä määrätä, että reitin rakentaminen ja käyttöönotto voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa reitin hyväksymispäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupapäätöksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

18 §

Reittitoimitus

Moottorikelkkailureitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta. Edellä 15 § 2 momentissa tarkoitettua reittiä koskeva hakemus jätettävä vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelmaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Maastoliikennereitin pitäjä voi hakea reittitoimitusta, jos asiasta on sovittu kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa.

Reittitoimituksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ulkoilulain (606/1973) 5–8 §:ssä säädetään toimitusmiehistä, toimituskustannuksista. Menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhausta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sekä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä yksityisistä teistä annetussa laissa (358/1962) säädetään.

19 §

Reitin käyttöönotto

Reitin käyttöön ottamisesta päättää reitinpitäjä. Reitti voidaan ottaa käyttöön, kun reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu.

Jos moottorikelkkailureittiä koskeva asia on käsiteltävä reittitoimituksessa, ei reittiä saa ottaa käyttöön ennen kuin toimitus on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu.

20 §

Reitinpitäjän oikeudet ja velvollisuudet

Reitinpitäjällä on oikeus rakentaa reitti ja pitää reitti kunnossa reittisuunnitelman mukaisesti. Reitinpitäjällä on oikeus poistaa reitiltä ajoa haittaavia puita, pensaita sekä muita vähäisiä luonnonesteitä. Reitinpitäjän on tarvittaessa tehtävä reitillä olevaan aitaan sellainen portti, veräjä tai muu laite, ettei reitistä aiheudu haittaa kiinteistön tarkoituksenmukaiselle käytölle eikä poronhoidolle, ja pidettävä se kunnossa.

Reitinpitäjän on huolehdittava siitä, että reitti on sen käyttötarkoitus huomioon ottaen asianmukaisessa kunnossa, riittävästi merkitty maastoon ja että reitille on sijoitettu liikenneturvallisuuden edellyttämät tarpeelliset liikennemerkkit.

Jos reitti ei ole käytössä ympärivuotisesti, päättää reitinpitäjä ajokauden alkamisesta ja päättymisestä. Yksityistä käyttötarkoitusta varten perustetun reitin reitinpitäjä voi rajoittaa reitin käyttämistä.

20 a §

Reitin käytöstä perittävät maksut

Reitinpitäjällä on oikeus periä maksuja muun kuin 15 § 2 momentissa tarkoitettun pysyvänä rasitteena perustetun reitin käyttämisestä.

21 §

Vastuu vahingoista

Reitinpitäjä on velvollinen korvaamaan vahingon, joka reitin käyttäjälle tai sivulliselle on aiheutunut reitin käyttämisestä, jos vahinko on johtunut reitinpitäjän tahallisuudesta tai huolimattomuudesta. Korvauksen määräämisestä ja sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2, 5 ja 6 luvussa säädetään.

Reitin pitämisestä johtuvan ympäristövahingon korvaamisesta säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994).

22 §

Reitin siirtäminen

Reitin pysyvään siirtämiseen sovelletaan, mitä reitin perustamisesta säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi, sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, antaa luvan reitin vähäiseen tai tilapäiseen siirtämiseen, jonka maanomistaja hyväksyy ja josta ei aiheudu 15 §:n 2–4 momentissa tarkoitettuja vaikutuksia.

23 §

Reitin lakkauttaminen

Reitti voidaan lakkauttaa, jos reitinpitäjä pyytää reitin lakkauttamista, reitti ei täytä laissa määrättyjä reitin perustamisedellytyksiä tai reittiä pidetään sopimuksen vastaisesti.

Reittitoimituksessa käsitelty reitti tai sen osa voidaan lakkauttaa, jos reittiin tai sen osaan ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi

enää ole yleistä tarvetta tai jos lakkauttamiseen ilmenee muuta erityistä syytä.

Reitin lakkauttamista koskevan asian ratkaisee hakemuksesta tai omasta aloitteestaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Reitin lakkauttamista koskevaan päätökseen on liitettävä reitin lakkauttamisesta johtuvat tarpeelliset määräykset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilmoitettava reittitoimituksessa käsitellyn reitin tai sen osan lakkauttamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle.

4 luku

Rangaistussäännökset

25 §

Maastoliikennერიკkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 §:n liikkumisesta, pysäyttämisestä ja pysäköinnistä maastossa koskevia säännöksiä,

2) rikkoo 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua huolehtimisvelvollisuutta ja teko on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa luonnolle, muulle ympäristölle, kiinteistölle tai luontaiselinkeinolle taikka huomattavaa häiriötä asutukselle tai rikkoo 5 §:n 3 momentissa säädettyjä maastoliikennereitillä noudatettavia liikennesääntöjä.

3) luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljetettavaksi 6 §:n ja 6 a §:n ikärajoitus-säännösten vastaisesti,

4) käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 8 §:n perusteella antamaa kieltoa tai rajoitusta,

5) ylittää 29 §:n nojalla annetun yleisen nopeusrajoituksen maastossa,

6) rikkoo 16 §:n reitin perustamista koskevia säännöksiä ja tai 30 §:n säännöksiä kilpailujen ja harjoitusten luvanvaraisuudesta tai

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua moottorikäyttöisen ajoneuvon ja moottorikäyttöisen ajoneuvon perävaunun tai hinattavan laitteen luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa (248/1970) säädetään.

26 a §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos 25 §:ssä 3 – 7 tarkoitettu rikkomus on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, voidaan siitä syyte jättää ajamatta ja rangaistus tuomitsematta.

Milloin rikkomus on ilmeisesti sellainen kuin 1 momentissa säädetään, voi valvontaa suorittava poliisimies, rajavartiomies, tullimies tai Metsähallituksen erätarkastaja antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

27 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 25 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettusta teosta, jolla

on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteen pantavaksi taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.

5 luku

Erinäiset säännökset

29 §

Yleinen nopeusrajoitus

Yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa säädetään valtioneuvoston asetuksella. Yleinen nopeusrajoitus ei koske 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua liikenteeltä eristettyä aluetta.

30 §

Kilpailut ja harjoitukset

Alueella pysyvästi tai toistuvasti moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla järjestettäviin kilpailuihin tai harjoituksiin on, ellei toiminnalle ole ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla haettava ympäristölupaa, haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa.

Lupa on haettava myös sellaiselle yksittäiselle tapahtumalle, josta voi aiheutua huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Poliisin, palo- ja pelastustoimen tai puolustusvoimien harjoituksiin liittyvä tapahtuma ei tarvitse lupaa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu lupa myönnetään, jos alueen omistaja tai haltija on antanut suostumuksensa toiminnalle ja toiminta voidaan järjestää turvallisesti eikä toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle

tai muulle yleiselle edulle tai kaavan toteuttamiselle.

30 a §

Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä 30 §:n mukaisessa lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

30 b §

Maksut

Kunta voi periä maksun tämän lain 11 §:n 1 momentin mukaisesta kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi ja 30 §:n mukaisen asian käsittelystä. Maksun suuruus määrätään kunnan hyväksymän taksan perusteella. Taksan perusteiden tulee noudattaa soveltuvin osin valtion maksuperustelakia.

31 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä kunnan tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valitusoikeus on:

- 1) sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea;
- 2) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristönsuojelun, asuinympäristön viihtyisyyden, luonnon virkistyskäytön tai maasoliikenteen edistäminen;
- 3) asianomaisella kunnalla;
- 4) yleistä etua valvovalla viranomaisella.

Valitus, joka koskee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemää päätöstä, tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta toiminnasta sijaitsee.

32 §

Valvonta

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos sekä Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain (1157/2005) 3 §:ssä tarkoitetut erätarkastajat.

33 §

Pysähtymisvelvollisuus

Moottorikäyttöinen ajoneuvo on pysäytettävä valvontaa suorittavan poliisimiehen, tullimiehen, rajavartiomiehen tai Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitetun erätarkastajan antamasta pysähtymismerkistä.

34 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Jos joku rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi:

- 1) kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;
- 2) määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa;
- 3) määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakkoa ja teettämisuhkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

34 a §

Reittisuunnitelman esittämiseen velvoittaminen

Jos moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa liikkumisessa on kysymys 13 §:ssä tarkoitetusta toiminnasta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi toiminnasta haittaa kärsivän hakemuksesta velvoittaa toiminnanharjoittajan jättämään reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen. Jos toiminta perustuu maanomistajan antamaan suostumukseen, voidaan maanomistaja velvoittaa jättämään kyseinen hakemus.

34 b §

Virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Sama velvollisuus on rajavartioviranomaisilla toimialallaan.

34 c §

Maksujen periminen

Tämän lain ja 30 b §:ssä tarkoitetut maksut saadaan periä maksuvelvolliselta siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

36 §

Alemmanasteisten säädösten antaminen

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

- 1) maastoliikennekieltoa tai rajoitusta koskevan hakemuksen sisällöstä;
- 2) reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen sisällöstä;
- 3) maastoliikenteessä noudatettavista liikennemerkeistä;
- 4) maastoliikenteen nopeusrajoituksesta sekä;
- 5) todistuksesta ajoneuvon käyttämisestä poronhoitotöissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallintoviranomaisessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 13 §:ssä tarkoitetusta olemassa olevasta reitistä, jota ei ole käsitelty reittitoimittuksessa ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä, tulee tehdä ilmoitus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi [kolmen vuoden] kuluessa ilmoituksen jättämisestä antaa sille, jonka on katsottava vastaavan reitistä, tämän lain 17 a §:ssä tarkoitetut tarpeelliset määräykset lain säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Toiminnasta haittaa kärsivä voi saattaa reittiä koskevan ilmoitusmenettelyyn vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa.

Ilmoituksessa annettavista tiedoista säädetään ympäristöministeriön asetuksella.

2.

Laki**Erämaalain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
lisätään erämaalain (62/1991) 5 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi seuraavasti:

5 §

Teiden rakentaminen

—————
 Moottorikelkkailureitin ja maastoliikenne-
 reitin perustamisesta erämaa-alueelle pääte-
 tään alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Metsähallitus voi muuttaa hoito- ja käyttö-
 suunnitelmassa osoitetun reitin sijaintia, mi-
 käli se on tarpeen porotalouden harjoittami-
 sen kannalta.

—————

Helsingissä päivänä kuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Paula Lehtomäki*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

1.

Laki

maastoliikennelain muuttamisesta

kumotaan 13 §:n 4 ja 5 momentti, 16 §:n 3 ja 4 momentti ja 35 §, ja muutetaan maastoliikennelain (1710/1995) 1 §, 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta, 6 §:n 2 ja 3 momentti, 8 §:n 1 momentti, 9 §, 11 §:n 1 momentti, 3 luvun otsikko, 13 §, 14 §, 15 §, 16 §, 17 §, 18 §, 19 §, 20 §, 21 §, 22 §, 23 §, 25 §, 26 §:n 1 momentti, 27 §, 29 §:n 1 momentti, 30 §, 31 §, 32 §, 33 §, 34 §, 36 §, sekä lisätään 5 §:ään uusi 3 momentti, 6 §:ään uusi 4 momentti, uusi 6 a §, uusi 14 a §, uusi 17 a, 17 b ja 17 c §, uusi 20 a §, uusi 26 a §, uusi 30 b §, 31 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, uusi 34 a §, uusi 34 b §, uusi 34 c §, 38 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta.

Haittojen ehkäisemiseksi ja liikenneturvallisuuden edistämiseksi on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta ja järjestää maastoliikenneolosuhteita.

Haittojen ehkäisemisessä, liikenneturvallisuuden edistämisessä ja maastoliikenneolosuhteiden järjestämisessä on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

2 §

Soveltamisalan rajoitus

Tätä lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa ja moottorikelkkailureitillä.

Tämä laki ei koske ilma-aluksia, aluksia eikä veneitä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla konevoimalla liikkuvaa kulkuvälinettä, joka kulkee maalla tai jäällä taikka kulkiessaan tukeutuu maahan taikka jäähän eikä kulje kiskoilla; ja
- 2) maastolla maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliikenteeseen.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa *sekä moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamiseen ja pitämiseen.*

Tämä laki ei koske ilma-aluksia eikä vesikulkuneuvoja.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla konevoimalla liikkuvaa kulkuvälinettä, joka kulkee maalla tai jäällä taikka kulkiessaan tukeutuu maahan taikka jäähän eikä kulje kiskoilla; ja
- 2) maastolla maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta *ja maastoliikenteeseen tarkoitettua aluetta*, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu *(poist.)* kisko- tai ilmaliikenteeseen.

2 luku

Maastoliikenteeseen liittyvät oikeudet ja rajoitukset

4 §

Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

- 1) poliisin, tullilaitoksen tai rajavartiolaitoksen

4 §

Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa. *Sama koskee tällaisen ajoneuvon perävaunua ja hinattavaa laitetta.*

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

- 1) poliisin, tullilaitoksen, rajavartiolaitoksen

- laitoksen virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;
- 2) muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin virkatehtäviin, energia- tai tietoliikennelaitteiden huoltotöihin eikä liikkumiseen näissä tehtävissä tai töissä lumipeitteen aikana taikka lumettomassa maastossa erityisen tärkeästä syystä;
 - 3) poronhoitoon kuuluviin töihin poronhoitolaissa (848/90) tarkoitettulla poronhoitoalueella ja sen välittömässä läheisyydessä lumipeitteen aikana eikä liikkumiseen näihin töihin kuuluvissa välttämättömissä tehtävissä lumettomassa maastossa;
 - 4) kalastuksen vaatimaan, siitä merkityksellisen osan toimeentulostaan saavan henkilön kulkemiseen moottorikelkalla lumipeitteen aikana;
 - 5) ammattimaisessa metsätalouskäytössä käytettävien koneiden huolto- ja korjaustöiden vaatimaan kulkemiseen lumipeitteen aikana;
 - 6) vaikeiden tieolojen ja vakinaisen asunnon sijainnin vuoksi välttämättömään kulkemiseen;
 - 7) vaikeasti liikuntavammaisen henkilön ja hänen saattajansa liikkumiseen maastossa; eikä
 - 8) taajaman ulkopuolella moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäyttämiseen ja pysäköimiseen tien välittömään läheisyyteen, jos turvallinen pysäköinti sitä edellyttää eikä siitä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle kohtuutonta haittaa.

- sen tai puolustusvoimien virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;
- 2) muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin virkatehtäviin, energia- tai tietoliikennelaitteiden huoltotöihin eikä liikkumiseen näissä tehtävissä tai töissä lumipeitteen aikana taikka lumettomassa maastossa erityisen tärkeästä syystä;
 - 3) poronhoitoon kuuluviin töihin poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitettulla poronhoitoalueella ja sen välittömässä läheisyydessä lumipeitteen aikana eikä liikkumiseen näihin töihin kuuluvissa välttämättömissä tehtävissä lumettomassa maastossa;
 - 4) kalastuksen vaatimaan, siitä merkityksellisen osan toimeentulostaan saavan henkilön kulkemiseen moottorikelkalla lumipeitteen aikana;
 - 5) ammattimaisessa metsätalouskäytössä käytettävien koneiden huolto- ja korjaustöiden vaatimaan kulkemiseen lumipeitteen aikana;
 - 6) vaikeiden tieolojen ja vakinaisen asunnon sijainnin vuoksi välttämättömään kulkemiseen;
 - 7) vaikeasti liikuntavammaisen henkilön ja hänen saattajansa liikkumiseen maastossa; eikä
 - 8) taajaman ulkopuolella moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäyttämiseen ja pysäköimiseen tien välittömään läheisyyteen, jos turvallinen pysäköinti sitä edellyttää eikä siitä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle kohtuutonta haittaa.

5 §

Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen maastossa

Sen lisäksi, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, on tämän lain 13 §:ssä tarkoitettulla maastoliikennereitillä soveltuvien osin noudatettava mitä tieliikennelain 9 §:n 1 momentissa säädetään ajoneuvon paikasta

ajoradalla, 10 §:n 1 momentissa ajoneuvojen välisestä etäisyydestä, 14 §:n 1–3 momentissa väistämisvelvollisuudesta ja 16 §:n 1 ja 2 momentissa ajoneuvojen kohtaamisesta sekä 36 § 1 momentissa ajovalojen käytöstä ajettaessa.

6 §

Ikärajoitus

Edellä 1 momentissa säädetty ikävaatimus ei koske moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajaa ajettaessa yksinomaan yleiseltä liikenteeltä eristetyllä työmaalla taikka tehdas-, satama-, varasto-, kilpailu- tai muualla vastaavalla alueella.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa ei saa muualla kuin 2 momentissa tarkoitettulla alueella tapahtuvaa ajamista luovuttaa alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi.

6 §

Ikärajoitus

Edellä 1 momentissa säädetty ikävaatimus ei koske moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajaa ajettaessa *muulta liikenteeltä eristetyllä alueella*.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa *saa muualla maastossa kuin maastoliikennereitillä ja jääpeitteisellä vesialueella kuljettaa vähintään 12 vuotta täyttänyt 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan suorassa valvonnassa. Alueella ei tällöin saa olla valvomatonta muuta liikennettä.*

Alle 12 -vuotias saa kuljettaa ikänsä ja kokonsa puolesta soveltuvaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa muualla maastossa kuin maastoliikennereitillä 18 vuotta täyttäneen vastaavan ajoneuvon ajo-oikeuden omaavan ohjauksessa. Alueella ei tällöin saa olla valvomatonta muuta liikennettä eikä ole suistumisvaaraa tai pääsyä tielle.

6 a §

Luovuttajan vastuu

Ajoneuvon saa luovuttaa alle 15 -vuotiaan kuljetettavaksi ainoastaan, jos luovuttaja on varmistanut, että ajoneuvo on kuljettajalle soveltuva, kuljettajalla on tarvittavat tiedot ajoneuvon toiminnasta sekä riittävä valmius sen kuljettamiseen.

Ajoneuvon luovuttajan on huolehdittava siitä, että edellä 5 §:ssä moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisestä koskevia säännöksiä noudatetaan.

8 §

Alueelliset kiellot ja rajoitukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella muuhun kuin 4 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun liikkumiseen taikka rajoittaa sitä. Kielto tai rajoitus on voimassa määräajan tai toistaiseksi.

8 §

Alueelliset kiellot ja rajoitukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi *luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, liikenteelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi* kieltää moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella muuhun kuin 4 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun liikkumiseen taikka rajoittaa sitä. Kielto tai rajoitus on voimassa määräajan tai toistaiseksi.

9 §

Kielto- ja rajoitusasian käsittely

Esityksen alueellisen kiellon tai rajoituksen määräämisestä voi tehdä asianomainen kunta tai kunnan jäsen, paliskunta taikka sellainen viranomainen, yhteisö ja maanomistaja, jota asia koskee. Kiellon tai rajoituksen määräämisen voi panna vireille myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen kiellon tai rajoituksen määräämistä kuultava kuntaa, jonka aluetta kielto tai rajoitus koskee, sekä varattava tilaisuus niille viranomaisille, yhteisöille ja maanomistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos kielto tai rajoitus määrätään kunnan esityksestä, se on määrättävä esityksen mukaisena, jollei esityksestä poikkeaminen ole tarpeen kansalaisten tasapuolisen kohtelun tai alueellisen yhtenäisyyden vuoksi taikka muusta erityisestä syystä.

9 §

Kielto- ja rajoitusasian käsittely

Esityksen alueellisen kiellon tai rajoituksen määräämisestä voi tehdä asianomainen kunta tai kunnan jäsen, paliskunta taikka sellainen viranomainen, yhteisö, *maa- tai vesialueen omistaja*, jota asia koskee. Kiellon tai rajoituksen määräämisen voi panna vireille myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on *tiedotettava kieltoa tai rajoitusta koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta.*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen kiellon tai rajoituksen määräämistä kuultava kuntaa, jonka aluetta kielto tai rajoitus koskee, sekä varattava tilaisuus niille viranomaisille, yhteisöille toimialueellaan ja maanomistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos kielto tai rajoitus määrätään kunnan esityksestä, se on määrättävä esityksen mukaisena, jollei esityksestä poikkeaminen ole

tarpeen kansalaisten tasapuolisen kohtelun tai alueellisen yhtenäisyyden vuoksi taikka muusta erityisestä syystä.

11 §

Kiellon tai rajoituksen merkitseminen

Alueellinen kieltä tai rajoitus on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Alueellisen ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltä tai rajoitusta koskevassa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa alueellinen ympäristökeskus. Velvollisuus kiellon tai rajoituksen merkitsemiseen valtion maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella on kuitenkin sillä viranomaisella, jonka hallinnassa alue on. Jos kieltä tai rajoitus on annettu pelkästään yksityisen edun suojelemiseksi, merkitsemisestä vastaa hakija.

11 §

Kiellon tai rajoituksen merkitseminen

Alueellinen kieltä tai rajoitus on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltä tai rajoitusta koskevassa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa *kunta*. Velvollisuus kiellon tai rajoituksen merkitsemiseen valtion maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella on kuitenkin sillä viranomaisella, jonka hallinnassa alue on. (*poist.*)

3 luku

Moottorikelkkailureitit ja maastoliikennereitit

13 §

Moottorikelkkailureitti

Tässä laissa säädetyllä tavalla voidaan perustaa yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastosta merkitsemällä erotetulla reitillä (*moottorikelkkailureitti*) lumipeitteen aikaan.

Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:ssä määritelty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Moottorikelkkailureittiin voivat kuulua myös pysyvästi tarvittavat levähdysalueet ja reitin huoltoalueet.

Moottorikelkkailureitin perustamisesta ja lakkauttamisesta luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitetulla valtiolle kuuluvalla suojelualueella päättää alueen hallinnan mukaan Metsähallitus tai Metsäntutkimuslaitos. Tä-

13 §

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti

Moottorikelkkailureitti on maastosta erotettu reitti, joka on tarkoitettu yleistä tai yksityistä moottorikelkka- ja muuta moottorirekiliikennettä varten lumipeitteen aikaan ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain (267/1987) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu tie.

Maastoliikennereitti on maastossa maa-alueella kulkeva reitti, joka on tarkoitettu yleistä tai yksityistä maastoajoneuvoliikennettä varten ja jonka vaikutuksia ja liikennemääriä ei voida pitää vähäisinä.

Moottorikelkkailureittiin ja maastoliiken-

män luvun säännösten, lukuun ottamatta 20 ja 21 §:ää, sijasta näihin reitteihin sovelletaan Metsähallituksen tai Metsäntutkimuslaitoksen päätöksessä määrättyjä ehtoja. Perustettaessa moottorikelkkailureittiä yksityiselle luonnonsuojelualueelle noudatetaan, mitä näiden alueiden perustamisesta säädetään luonnonsuojelulaissa.

Erämaalain (62/91) tarkoittamalle erämaa-alueelle voidaan perustaa moottorikelkkailureitti päättämällä siitä alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

nereittiin voi kuulua tarpeellisia levähdys-alueita ja huoltoalueita.

14 §

Reitin pitäjä

Reitin pitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio tai yhteisö taikka elinkeinonharjoittaja.

Reitin pitäjän hyväksyy kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/86) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättäessään reittisuunnitelmasta. Reitin pitäjän vaihtamiseen tarvitaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyminen.

14 §

Reitinpitäjä

Moottorikelkkailureitillä ja maastoliikennereitillä on oltava reitinpitäjä, joka vastaa reitin pitämiseen liittyvistä velvoitteista. Reitinpitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio, yhteisö tai elinkeinonharjoittaja taikka maanomistaja tai haltija.

Reitinpitäjän hyväksyy elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Reitinpitäjän vaihtuessa on uuden reitinpitäjän ilmoitettava vaihtumisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

14 a §

Luonnonsuojelualueella ja erämaa-alueella olevat reitit

Moottorikelkkailureitin perustamisesta valtion omistamalle luonnonsuojelualueelle päättää, sen estämättä mitä luonnonsuojelulain 13 §:ssä säädetään, Metsähallitus.

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisesta erämaalain (62/1991) tarkoittamalle erämaa-alueelle on voimassa, mitä erämaalain 5 §:ssä säädetään.

15 §

Reittisuunnitelma

Moottorikelkkailureitin perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma, jonka hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. (5.12.1996/1018)

Reittisuunnitelmassa on osoitettava reitin kulku ja reittiin kuuluvat levähdys- ja huoltoalueet niin, että ne voidaan suunnitelman perusteella tarvittaessa merkitä maastoon. Suunnitelmassa on myös mainittava ne kiinteistöt, joiden kautta reitti tulisi kulkemaan

15 §

Moottorikelkkailureitin ja maastoliikennereitin perustamisen edellytykset

Moottorikelkkailureitti ja maastoliikennereitti voidaan perustaa, jos maa- tai vesialueen omistaja tai haltija ja reitinpitäjä asiasta sopivat.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta riippumatta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureittiä ja maastoliikennereittiä ei saa sijoittaa siten, että sen perustamisesta tai käyttämisestä aiheutuu huomattavaa haittaa tai sen vaaraa:

- 1) asutukselle, luonnolle tai muulle ympäristölle;
- 2) luontaiselinkeinolle tai maa- ja metsätaloudelle;
- 3) yleiselle liikenneturvallisuudelle;
- 4) yleiselle virkistyskäytölle; tai
- 5) muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

Reitin laadinnassa on otettava huomioon aluetta koskeva kaava. Reitin sijoittaminen ei saa merkittävästi vaikeuttaa kaavan laatimista.

Reittiä laadittaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) säädetään ja sen nojalla määrätään.

16 §

Moottorikelkkailureitin perustaminen

Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitinpitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella.

Moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa, jos sen käyttämisestä aiheutuisi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa riippumatta maa-alueen tai vesialueen omista-

16 §

Reittisuunnitelma

Reitin perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma.

Reittisuunnitelman tulee sisältää selvitys:

- 1) reitinpitäjästä;
- 2) reitin tarkoituksesta ja reitillä kulkevista ajoneuvoista;
- 3) reitin leveydestä ja kulusta maastossa sekä reittiin kuuluvista levähdys- ja huoltoalueista;
- 4) kiinteistöistä, joiden alueelle reitti sijoituu;
- 5) alueiden omistajien antamista suostumuk-

jan tai haltijan suostumuksesta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitistä kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle, poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle aiheutuva vahinko ja haitta on reitin pitäjän korvattava

17 §

Reittitoimitus

Reitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelma on hyväksytty lainvoimaisella päätöksellä.

Moottorikelkkailureitin perustamiseksi pidettävässä reittitoimituksessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä ulkoilulain (606/73) 5–8 §:ssä säädetään ulkoilureittitoimituksen hakemisesta, kustannuksista, toimitusmiehistä, toimituksen kulusta sekä korvauksista, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

Muusta menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhausta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sekä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä näistä seikoista säädetään yksityisistä teistä annetun lain (358/62) säännöksissä tietotoimituksesta, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

sista; ja

6) reitin vaikutuksista 15 §:n 3 momentissa tarkoitettulle yleiselle ja yksityiselle edulle.

17 §

Reittisuunnitelman käsittely

Reittisuunnitelman hyväksyy hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen asian ratkaisemista varattava niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, ja muille tahoille tilaisuus lausua mieltänsä hakemuksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tiedotettava reittisuunnitelmaa koskevasta hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee pyytää hakemuksesta lausunto sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta, jonka alueella reitti kulkee.

17 a §

Reittisuunnitelman hyväksyminen

Reittisuunnitelma hyväksytään, jos suunnitelma täyttää 15 §:ssä säädetyt edellytykset.

Reittisuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen voidaan liittää tarpeelliset määräykset reitin rakentamisesta ja käyttämisestä aiheutuvien haittojen välttämiseksi ja

liikenneturvallisuuden varmistamiseksi.

17 b §

Reitistä aiheutuvien menetysten korvaaminen

Maan käyttöoikeuden luovuttamisesta reittiä varten sekä reitin perustamisesta ja käyttämisestä aiheutuvasta vahingosta tai haitasta kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle suoritetaan korvaus. Korvattavana menetyksenä pidetään myös vahinkoa, joka reitin rakentamisesta tai käyttämisestä aiheutuu poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle.

Korvauksen suorittamisesta vastaa reitinpitäjä. Jos korvauksista ei sovita, asia ratkaistaan reittitoimituksessa.

17 c §

Reittiä koskevan päätöksen täytäntöönpano

Reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös saadaan panna täytäntöön kun se on saanut lainvoiman.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, reitin pitäjän pyynnöstä reittisuunnitelman hyväksymispäätöksessä määrätä, että reitin rakentaminen ja käyttöönotto voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa reitin hyväksymispäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupapäätöksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

18 §

Sopimukseen perustuvan reitin merkitseminen kiinteistörekisteriin

Sopimukseen perustuva, pysyväksi tarkoitettu moottorikelkkailureitti merkitään asianomaisen kiinteistön kohdalle kiinteistörekisteriin, jos reitin pitäjä sitä pyytää. Tällöin on suoritettava sopimukseen perustuva 17 §:ssä

18 §

Reittitoimitus

Moottorikelkkailureitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta. Edellä 15 § 2 momentissa tarkoitettua reittiä koskeva hakemus jätettävä vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelmaa koskeva päätös

tarkoitettu reittitoimitus reitin sijainnin määrittämiseksi, edellä 16 §:n 4 momentissa tarkoitettujen korvausten määrittämiseksi sekä muiden sellaisten asioiden käsittelemiseksi, joihin sopimus antaa aihetta.

on saanut lainvoiman. Maastoliikennereitin pitäjä voi hakea reittitoimitusta, jos asiasta on sovittu kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa.

Reittitoimituksessa noudatetaan soveltuvien osin, mitä ulkoilulain (606/1973) 5–8 §:ssä säädetään toimitusmiehistä, toimituskustannuksista. Menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhausta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sekä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä on muutoin soveltuvien osin voimassa, mitä yksityisistä teistä annetussa laissa (358/1962) säädetään.

19 §

Reitin käyttöönotto

Kun reittisuunnitelma on saanut lainvoiman, korvaukset on suoritettu ja reitti merkitty maastoon, reitti voidaan ottaa yleiseen käyttöön.

Reitin pitäjällä on oikeus poistaa reitiltä ajoa haittaavia puita, pensaita sekä muita vähäisiä luonnonesteitä. Reitin pitäjän on tarvittaessa tehtävä reitillä olevaan aitaan sellainen portti, veräjä tai muu laite, ettei reitistä aiheudu haittaa kiinteistön tarkoituksenmukaiselle käytölle eikä poronhoidolle, ja pidettävä se kunnossa.

20 §

Reitin pitäjän tehtävät ja vastuu

Reitin pitäjän tehtävänä on huolehtia siitä, että moottorikelkkailureitti on vuosittaisella käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa ja että reitin varrelle tällöin sijoitetaan reitin kulkua ja liikennettä olennaisesti vaarantavia paikkoja osoittavat sekä muut tarpeelliset liikennerkit.

19 §

Reitin käyttöönotto

Reitin käyttöön ottamisesta päättää reitinpitäjä. Reitti voidaan ottaa käyttöön, kun reittisuunnitelman hyväksymistä koskeva päätös on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu.

Jos moottorikelkkailureittiä koskeva asia on käsiteltävä reittitoimituksessa, ei reittiä saa ottaa käyttöön ennen kuin toimitus on saanut lainvoiman ja reitti on rakennettu.

20 §

Reitinpitäjän oikeudet ja velvollisuudet

Reitinpitäjällä on oikeus rakentaa reitti ja pitää reitti kunnossa reittisuunnitelman mukaisesti. Reitinpitäjällä on oikeus poistaa reitiltä ajoa haittaavia puita, pensaita sekä muita vähäisiä luonnonesteitä. Reitinpitäjän on tarvittaessa tehtävä reitillä olevaan aitaan sellainen portti, veräjä tai muu laite, ettei reitistä aiheudu haittaa kiinteistön tarkoituksenmukaiselle käytölle eikä poronhoidolle, ja pidettävä se kunnossa.

Reitinpitäjän on huolehdittava siitä, että reitti on sen käyttötarkoitus huomioon ottaen asianmukaisessa kunnossa, riittävästi merkit-

ty maastoon ja että reitille on sijoitettu liikenneturvallisuuden edellyttämät tarpeelliset liikennemerkit.

Jos reitti ei ole käytössä ympärivuotisesti, päättää reitinpitäjä ajokauden alkamisesta ja päättymisestä. Yksityistä käyttötarkoitusta varten perustetun reitin reitinpitäjä voi rajoittaa reitin käyttämistä.

20 a §

Reitin käytöstä perittävät maksut

Reitinpitäjällä on oikeus periä maksuja muun kuin 15 § 2 momentissa tarkoitetun pysyvänä rasitteena perustetun reitin käyttämisestä.

21 §

Vastuu vahingoista

Reitin pitäjä ei ole velvollinen korvaamaan reitin käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle reitin käyttämisestä aiheutuvaa vahinkoa, jollei vahinko ole johtunut reitin pitäjän huolimattomuudesta tai tahallisuudesta. Korvaus vahingosta määrätään noudattaen soveltuvin osin vahingonkorvauslain (412/74) säännöksiä.

Reittitoimituksessa määrättävistä korvauksista säädetään 16 §:n 4 momentissa ja 17 §:n 2 momentissa.

Reitin pitämisestä johtuvasta ympäristövahingosta on kuitenkin voimassa, mitä ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/94) säädetään.

21 §

Vastuu vahingoista

Reitinpitäjä on velvollinen korvaamaan vahingon, joka reitin käyttäjälle tai sivulliselle on aiheutunut reitin käyttämisestä, jos vahinko on johtunut reitinpitäjän tahallisuudesta tai huolimattomuudesta. Korvauksen määräämisestä ja sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2, 5 ja 6 luvussa säädetään.

Reitin pitämisestä johtuvan ympäristövahingon korvaamisesta säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994).

22 §

Reitin siirtäminen

Moottorikelkkailureitin pysyvästä siirtämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä reitin perustamisesta säädetään.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa luvan tilapäisesti tai vähäisiltä osin siirtää reitin kulkua maastossa, jos maanomistaja tai haltija siihen suostuu.

22 §

Reitin siirtäminen

Reitin pysyvään siirtämiseen sovelletaan, mitä reitin perustamisesta säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi, sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, antaa luvan reitin vähäiseen tai tilapäiseen siirtämiseen, jonka maanomistaja hyväksyy ja josta ei aiheudu 15 §:n 2–4 mo-

(5.12.1996/1018)

mentissa tarkoitettuja vaikutuksia.

23 §

Reitin lakkauttaminen

Moottorikelkkailureitti lakkautetaan reitin pitäjän ilmoituksesta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi lakkauttaa reitin tai sen osan myös, jos reittiin tai sen osaan ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi enää ole yleistä tarvetta tai jos lakkauttamiseen ilmenee muuta erityistä syytä. Reitin lakkautuspäätöksessä voidaan määrätä niistä toimista, joita reitin lakkauttaminen edellyttää. (5.12.1996/1018)

Kunnan on ilmoitettava reitin tai sen osan lakkauttamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle, jonka asiana on huolehtia siitä, että reitin lakkauttamisesta tehdään tarpeelliset merkinnät kiinteistörekisteriin.

23 §

Reitin lakkauttaminen

Reitti voidaan lakkauttaa, jos reitinpitäjä pyytää reitin lakkauttamista, reitti ei täytä laissa määrättyjä reitin perustamisedellytyksiä tai reittiä pidetään sopimuksen vastaisesti.

Reittitoimituksessa käsitelty reitti tai sen osa voidaan lakkauttaa, jos reittiin tai sen osaan ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi enää ole yleistä tarvetta tai jos lakkauttamiseen ilmenee muuta erityistä syytä.

Reitin lakkauttamista koskevan asian ratkaisee hakemuksesta tai omasta aloitteestaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Reitin lakkauttamista koskevaan päätökseen on liitettävä reitin lakkauttamisesta johtuvat tarpeelliset määräykset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilmoitettava reittitoimituksessa käsitellyn reitin tai sen osan lakkauttamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle.

4 luku

Rangaistussäännökset

25 §

Maastoliikennერიკკომუს

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 §:n säännöksiä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumisesta, pysäyttämisestä ja pysäköinnistä maastossa,

2) rikkoo 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua huolehtimisvelvollisuutta ja teko on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa luonnolle, muulle ympäristölle, kiinteistölle tai luontaiselinkeinolle taikka huomattavaa häiriötä asutukselle,

3) luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi vastoin 6 §:n

25 §

Maastoliikennერიკკომუს

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 §:n liikkumisesta, pysäyttämisestä ja pysäköinnistä maastossa koskevia säännöksiä,

2) rikkoo 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua huolehtimisvelvollisuutta ja teko on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa luonnolle, muulle ympäristölle, kiinteistölle tai luontaiselinkeinolle taikka huomattavaa häiriötä asutukselle tai rikkoo 5 §:n 3 momentissa säädettyjä maastoliikennereitillä noudatettavia liikennesääntöjä.

3) luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljetettavaksi 6 §:n ja 6 a §:n ikärajoitus-

säännöksiä,

4) käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 8 §:n perusteella antamaa kieltoa tai rajoitusta,

5) ylittää 29 §:n nojalla annetun yleisen nopeusrajoituksen maastossa,

6) rikkoo 30 §:n säännöksiä kilpailujen ja harjoitusten luvanvaraisuudesta tai

7) jättää noudattamatta 33 §:ssä mainitun pysähtymismerkin.

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa (248/70) säädetään.

säännösten vastaisesti,

4) käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 8 §:n perusteella antamaa kieltoa tai rajoitusta,

5) ylittää 29 §:n nojalla annetun yleisen nopeusrajoituksen maastossa,

6) rikkoo 16 §:n reitin perustamista koskevia säännöksiä ja tai 30 §:n säännöksiä kilpailujen ja harjoitusten luvanvaraisuudesta tai

7) jättää noudattamatta 33 §:ssä mainitun pysähtymismerkin.

26 §

Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua moottorikäyttöisen ajoneuvon ja moottorikäyttöisen ajoneuvon perävaunun tai hinattavan laitteen luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa (248/1970) säädetään.

26 a §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos 25 §:ssä 3 – 7 tarkoitettu rikkominen on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, voidaan siitä syyte jättää ajamatta ja rangaistus tuomitsematta.

Milloin rikkominen on ilmeisesti sellainen kuin 1 momentissa säädetään, voi valvontaa suorittava poliisimies, rajavartiomies, tullimies tai Metsähallituksen erätarkastaja antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

27 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 25 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettusta teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteen pantavaksi.

27 §

Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 25 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitettusta teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteen pantavaksi *taikka ellei erittäin tärkeä yleinen etu vaadi syytteen nostamista.*

5 luku

Erinäiset säännökset

29 §

Yleinen nopeusrajoitus

Yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa säädetään asetuksella. Yleinen nopeusrajoitus ei koske 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua yleiseltä liikenteeltä eristettyä aluetta.

29 §

Yleinen nopeusrajoitus

Yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa säädetään *valtioneuvoston* asetuksella. Yleinen nopeusrajoitus ei koske 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua *(poist.)* liikenteeltä eristettyä aluetta.

30 §

Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava sen lisäksi, mitä luvan- ja suostumuksenvaraisuudesta muualla laissa säädetään, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asemakaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristönsuojelulaissa (86/2000) tarkoitettu ympäristölupa. (4.2.2000/101)

Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle

30 §

Kilpailut ja harjoitukset

Alueella pysyvästi tai toistuvasti moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla järjestettäviin kilpailuihin tai harjoituksiin on, ellei toiminnalle ole ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla haettava ympäristölupaa, haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa.

Lupa on haettava myös sellaiselle yksittäiselle tapahtumalle, josta voi aiheutua huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Poliisin, palo- ja pelastusvoimien tai puolustusvoimien harjoituksiin liittyvä tapahtuma ei tarvitse lupaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa

virkestyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupaa ei kuitenkaan tarvita poliisin, palo- ja pelastustoimen viranomaisten tai puolustusvoimien harjoituksiin. (5.12.1996/1018)

Tässä pykälässä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksinä ovat, että tapahtuma täyttää riittävät turvallisuuden vaatimukset ja ettei toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkestyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, sekä että toiminnan järjestämiseen on saatu alueen omistajan tai haltijan kirjallinen lupa.

myönnetään, jos alueen omistaja tai haltija on antanut suostumuksensa toiminnalle ja toiminta voidaan järjestää turvallisesti eikä toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkestyskäytölle tai muulle yleiselle edulle tai kaavan toteuttamiselle.

30 a §

Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä 30 §:n mukaisessa lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää.

30 b §

Maksut

Kunta voi periä maksun tämän lain 11 §:n 1 momentin mukaisesta kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi ja 30 §:n mukaisen asian käsittelystä. Maksun suuruus määrätään kunnan hyväksymän taksan perusteella. Taksan perusteiden tulee noudattaa soveltuvin osin valtion maksuperustelakia.

31 §

(4.2.2000/101) Muutoksenhaku

Muutosta 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätökseen haetaan valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

31 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä kunnan tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valitusoikeus on:

- 1) sillä, jonka oikeutta tai etua asia saat-
taa koskea;*
- 2) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöl-
lä, jonka tarkoituksena on ympäristönsuoje-
lun, asuinympäristön viihtyisyyden, luonnon
virkistyskäytön tai maastoliikenteen edistä-
minen;*

3) asianomaisella kunnalla;

4) yleistä etua valvovalla viranomaisella.

*Valitus, joka koskee elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskuksen tekemää päätöstä, teh-
dään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomio-
piirissä pääosa kysymyksessä olevasta toi-
minnasta sijaitsee.*

32 §

Valvonta

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämis-
tä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja ra-
javartiolaitos.

Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos val-
vovat hallinnassaan olevilla alueilla mootto-
rikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maas-
tossa.

32 §

Valvonta

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä
maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja raja-
vartiolaitos sekä Metsähallituksen eräval-
vonnasta annetun lain (1157/2005) 3 §:ssä
tarkoitettut erätarkastajat.

33 §

Pysähtymisvelvollisuus

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan

33 §

Pysähtymisvelvollisuus

Moottorikäyttöinen ajoneuvo on pysäytet-

on välittömästi pysähdyttävä virkapukuisen tai näkyvällä virkamerkillä varustetun poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen antamasta merkistä taikka sellaisen Metsähallituksen tai Metsäntutkimuslaitoksen virkamiehen antamasta merkistä, jolla on poliisivaltuudet.

tävä valvontaa suorittavan poliisimiehen, tullimiehen, rajavartiomiehen tai Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitetun erätarkastajan antamasta pysähtymismerkistä.

34 §

Oikeus keskeyttää luvanvarainen toiminta

Poliisi voi keskeyttää 30 §:ssä tarkoitetun tapahtuman, jos tapahtumaan ei ole saatu lainvoimaista lupaa.

34 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Jos joku rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi:

1) kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa;

3) määrätä hänet oikaisemaan sen, mitä säännösten tai määräysten vastaisesti on tehty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakkoa ja teettämisuuhkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

34 a §

Reittisuunnitelman esittämiseen velvoittaminen

Jos moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa liikkumisessa on kysymys 13 §:ssä tarkoitetusta toiminnasta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi toiminnasta haittaa kärsivän hakemuksesta velvoittaa toiminnanharjoittajan jättämään reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen. Jos toiminta perustuu maanomistajan antamaan suostumukseen, voidaan maanomistaja velvoittaa jättämään kyseinen hakemus.

34 b §

Virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamiseksi. Sama velvollisuus on rajavartiolaitoksen toimialallaan

34 c §

Maksujen periminen

Tämän lain 30 b §:ssä tarkoitetut maksut saadaan periä maksuvelvolliselta siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

35 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Kumotaan

36 §

Ympäristöministeriön ohjeet

Ympäristöministeriö antaa tarvittaessa ohjeita moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastossa käyttämisestä koskevien kieltojen ja rajoitusten määrittämisestä ja merkitsemisestä, moottorikelkkailureiteistä ja niiden suunnittelusta sekä muusta moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä luonnolle tai muulle ympäristölle, luonnon yleiselle virkistyskäytölle taikka luontaiselinkeinolle aiheutuvien haittojen ehkäisemisestä.

36 §

Alemmanasteisten säädösten antaminen

Valtioneuvoston asetuksella säädetään: maastoliikennekieltoa tai rajoitusta koskevan hakemuksen sisällöstä;

- 1) reittisuunnitelman hyväksymistä koskevan hakemuksen sisällöstä;*
- 2) maastoliikenteessä noudatettavista liikennemerkeistä;*
- 3) maastoliikenteen nopeusrajoituksesta;*
- 4) todistuksesta ajoneuvon käyttämisestä poronhoitotöissä;*

2.

Erämaalain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:
lisätään erämaalain (62/1991) 5 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi seuraavasti:

5 §

Teiden rakentaminen

—————
*Moottorikelkkailureitin ja maastoliikenne-
reitin perustamisesta erämaa-alueelle pääte-
tään alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa.
Metsähallitus voi muuttaa hoito- ja käyttö-
suunnitelmassa osoitetun reitin sijaintia, mi-
käli se on tarpeen porotalouden harjoittami-
sen kannalta.*
—————